

Limburg: samen verder

Jaarverslag van de gouverneur 2023

Limburg: samen verder

Jaarverslag van de gouverneur 2023

Het jaar 2023 was in vele opzichten bijzonder. We gingen in het voorjaar naar de stembus voor de verkiezingen van Provinciale Staten en kregen een nieuw provinciebestuur, met een flinke verschuiving in het politieke landschap.

In Den Haag viel het kabinet en daarom mochten we in november nóg een keertje met het rode potlood in de weer, ditmaal voor de Tweede Kamer, boordevol nieuwe gezichten. Aan de buitengrenzen van ons continent woedde de oorlog in Oekraïne voort en escaleerde het conflict tussen Israël en Hamas op een voor alle onschuldige betrokkenen verschrikkelijke manier. Een conflict dat wereldwijd leidt tot meer tegenstellingen en meer polarisatie. Terwijl we juist zoveel behoefte hebben aan verbinding.

Gelukkig – en ik realiseer me dat ik dat vanuit een bevoorrechte positie mag zeggen – heeft Limburg zich te midden van deze turbulentie kranig staande weten te houden. En dat is precies zoals ik de Limburgers de afgelopen twee jaar heb leren kennen: standvastig, kalm en altijd paraat voor een ander met een warm woord of gebaar. Juist wél met elkaar in verbinding.

2

We hebben in Limburg een manier gevonden om goed om te gaan met verworven vrijheden. Die vrijheden zijn dus niet vanzelfsprekend en belangrijker dan ooit. Daarom vind ik het ook zo belangrijk dat we die boodschap vanuit Limburg met nadruk gaan uitdragen, onder andere als gastprovincie voor de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei 2024.

Het hernieuwd herdenken van onze geschiedenis, de lessen die zij ons leert en het eren van datgene wat ons bindt en trots maakt is van groot belang. Terugkijken om beter je koers naar de toekomst te kunnen bepalen. Zo kijk ik in dit jaarverslag terug op een 2023 stampvol prachtige ontmoetingen met Limburgers of mensen die onze provincie een warm hart toedragen. Burgers, verenigingen, bestuurders en ondernemers. Die samen de tradities koesteren die ons binden en de wortels vormen richting de toekomst samen. Dat maakt Limburg, Limburg.

Het was een jaar met vele bijzondere momenten. Anya Niewierra won de NS Publieksprijs, bijvoorbeeld. Of Emmy Ackermans, die op het Regio Songfestival met *'t Letste Rundje* onze mooie streektaal op de kaart zette. De Limburgse zomer zat ook weer boordevol prachtige culturele parels zoals de Bronk in Eijsden, het Limburg Festival in Midden-Limburg en het Draaksteken in Beesel. En wat te denken van waardevolle koninklijke bezoeken aan Limburg, zoals aan het innovatieve Nedlin in Elsloo?

Zelf mocht ik even, net als vroeger, als leraar voor de klas staan bij middelbare scholieren in Heerlen. Ik kreeg ook een kijkje in de keuken bij Tennet, waar dagelijks achter de schermen techneuten en beleidsmakers hard werken om te zorgen dat we genoeg energie hebben om de torenhoge ambities van het Limburgse innovatieve bedrijfsleven waar te kunnen maken. En ik mocht een half dozijn nieuwe, talentvolle burgemeesters installeren, nadat ik afscheid nam van hun voorgangers, die met waardigheid en kracht hun ambtsketen droegen.

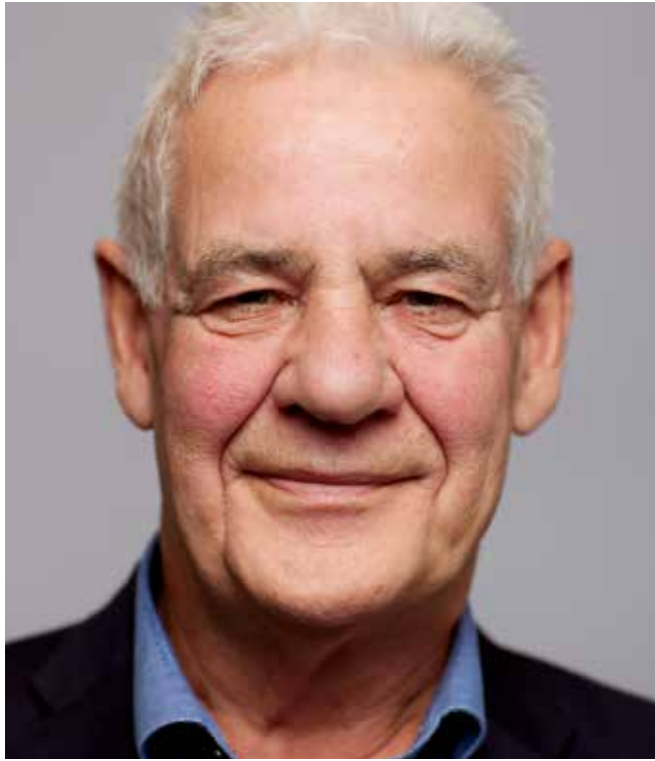
3

Al met al stond Limburg er in 2023 weer prachtig op. Limburg, waarvan de in november overleden oud-gouverneur Van Voorst tot Voorst zei dat het 'het balkon is van waaruit Nederland uitkijkt op Europa'. Dat heeft hij, zoveel jaren geleden, toch al heel mooi gezien. Dit jaarverslag begint – gelukkig – niet met een overzicht van mijn activiteiten in 2023, maar opent met prachtige verhalen van mensen die elke dag de handen uit de mouwen steken voor een beter, mooier Limburg.

Ik wens u veel blader-, lees- en kijkplezier!

Emile Roemer

Gouverneur van Limburg

Samenzijn
Maarten Hebels en Ralph Diederens

6

Samen sterk
Ingrid Vermeer en Dirand van Wijk

14

Samenwerken
Gerry en Jos Mans

22

Samenspel
Frans Nelissen

30

Samenleven
Ron Meyer

38

Samenbrengen
Chantal Haenen

46

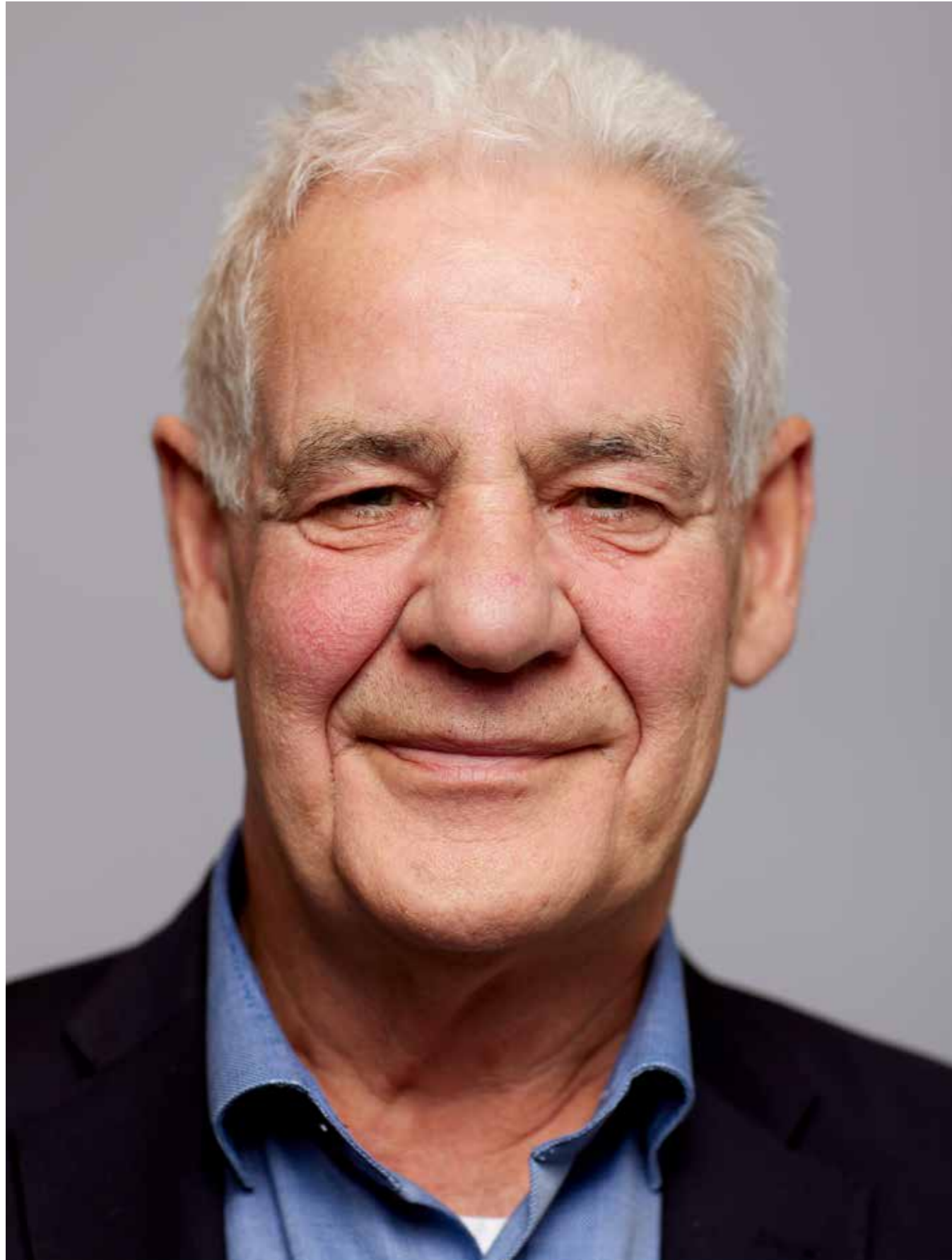
Samen verder
Emile Roemer

54

Samen- zijn

6

7

Beek en Gennep vangen bijna duizend Oekraïense vluchtelingen op

9

Maarten Hebels (←) en
Ralph Diederer

De gemeenten Beek en Gennep vangen momenteel 500 respectievelijk 455 vluchtelingen uit Oekraïne op, een veelvoud van wat men op basis van het aantal inwoners moet opvangen. We spreken wethouder Ralph Diederer (Beek) en projectleider Maarten Hebels (Gennep) over de stevige opgave die deze Limburgse gemeenten zichzelf oplegden en met welke uitdagingen dat gepaard ging.

Als na de Russische inval in Oekraïne begin 2022 een enorme vluchtelingenstroom op gang komt, denken ze in de gemeenten Beek en Gennep hard na over wat ze kunnen betekenen in het opvangen van deze oorlogsvluchtelingen. Daarbij schuwen ze het niet om de geëffende paden te verlaten. Want noodsituaties vragen om creativiteit en lef.

CENTRALE, GROOTSCHALIGE OPVANGLOCATIES

Diederer: "De Veiligheidsregio Zuid-Limburg kreeg van het Rijk de opdracht om drieduizend opvangplekken te realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. We hebben meteen groot gedacht en, met een garantstelling van het Rijk, een leegstaand kantoorpand op Maastricht Aachen Airport gehuurd en omgebouwd tot 175 gemeubileerde woonstudio's met eigen keuken en badkamer. Dat vroeg wel om de nodige creativiteit. Vind maar eens een leverancier die op korte termijn 175 keukens kan leveren. Er is op de locatie plek voor in totaal vijfhonderd Oekraïense vluchtelingen én hun huisdieren. Zo kwamen we erachter dat de fret in de Oekraïne een gangbaar huisdier is. Als de vluchtelingenopvang straks overbodig is geworden, biedt de locatie plek aan 350 arbeidsmigranten."

Ook in Gennep wordt gekozen voor één centrale, groot-schalige opvanglocatie. Hebels: "Als gemeente hebben we niet afgewacht, maar meteen onze verantwoordelijkheid genomen – en wel meer dan dat – door het complete vakantiepark Residence Heijendael af te huren. Daar vangen we nu zo'n 455 Oekraïense vluchtelingen op. Dat zijn er veel meer dan we op grond van ons inwonertal moeten opvangen. We lopen daarbij wel langzaam tegen onze grenzen aan. We hopen dan ook dat andere gemeenten een stapje extra zullen zetten, binnen hun mogelijkheden. De gemeente Gennep heeft haar nek uitgestoken en vlug de knoop doorgehakt, met het eventuele risico op tegengeluiden vanuit de gemeenteraad of samenleving. Ik zeg niet voor niets 'eventueel', want achteraf is het politieke en sociale draagvlak groot gebleken."

Kantoorpand verdieping voor verdieping getransformeerd In Beek stond men voor een unieke uitdaging op het gebied van huisvesting. Diederer: "De nood was hoog. Daarom zijn we vrijwel meteen aan de verbouwing begonnen en hebben we het pand in een half jaar verdieping voor verdieping getransformeerd, zodat we mensen zo snel mogelijk onderdak konden bieden. Daarbij hebben we voorrang gegeven aan vluchtelingen die op dat moment werden opgevangen door gasthuishoudens, wat natuurlijk voor niemand een ideale situatie is. Die vergunning is er achteraf alsnog gekomen. We hebben niet één bezwaar ontvangen. De huur van het pand is overigens onlangs verlengd tot en met 2026, waarmee de opvang voorlopig is gewaarborgd."

10

GEPENSIONEERDE WETHOUDER WERPT ZICH OP ALS LOCATIEMANAGER

In Gennep had men zo zijn eigen uitdagingen. Hebels: "Op een vakantiepark heb je natuurlijk al accommodaties en diverse faciliteiten, zoals een wasserette. Niettemin kwam er veel op ons af, waar we van tevoren geen weet van konden hebben. Dat is inherent aan een noodsituatie. De vluchtelingen kwamen met busladingen tegelijk aan en moesten halsoverkop worden ingeschreven en leefgeld en medische zorg krijgen. Het passend toewijzen van de vakantiehuizen was ook een uitdaging. De chalets op het park zijn geschikt voor twee tot zes personen. Je probeert zoveel mogelijk één gezin in hetzelfde chalet onder te brengen, maar je kunt er niet omheen dat sommigen hun huisje moeten delen met anderen. Ook moest er beveiliging worden geregeld, om te voorkomen dat de bewoners het slachtoffer worden van ondermijnende criminaliteit. De gepensioneerde oud-wethouder Jan Welles heeft zich opgeworpen als locatie-manager. Hij zet zich met ziel en zaligheid in voor de vluchtelingen. De huurtermijn van het park is pas nog verlengd tot en met ten minste april 2026, en we gaan het aantal opvangplekken zelfs nog uitbreiden."

RECHT OP OPVANG, LEEFGELD, WERK EN ZORG

Naast recht op opvang en leefgeld, hebben vluchtelingen ook recht om te werken en recht op medische zorg. Diederer: "Het inschrijven van vluchtelingen in de uitkeringsadministratie gaat niet over één nacht ijs. Om de eerste dagen te overbruggen, hebben we iedereen een tegoedkaart gegeven, waarmee ze hun boodschappen konden doen bij de plaatselijke supermarkt. Vluchtelingen mogen ook werken, in tegenstelling tot bijvoorbeeld asielzoekers. Een behoorlijk aantal van deze vluchtelingen heeft ook al werk gevonden. Zo ken ik een koppel waarvan de man werkt als vrachtwagenchauffeur en de vrouw in een banketbakkerij in Geleen. Om de medische zorg in goede banen te leiden, hebben we goede gesprekken gevoerd met huisartsen uit de buurt. We hebben een hulppost ingericht op locatie, waar 24/7 een verpleegkundige aanwezig is voor eerstelijnszorg. Die dient ook als het ware als buffer, om de huisartsen te ontzien. Dat werkt uitstekend."

In Gennep gaat men net zo creatief om met de zorgvraag. Hebels: "Om de toch al volle huisartsenpraktijken in Gennep niet te overbelasten, hebben we een app ontwikkeld voor de eerstelijnszorg. Mensen kunnen 24/7 online antwoord krijgen op hun medische vragen. Indien nodig, kunnen ze terecht in het Radboud UMC in Nijmegen. Een aantal vluchtelingen kampt natuurlijk met posttraumatische klachten, maar wat we ook hebben gemerkt, is dat mensen hier psychische klachten ontwikkelen naarmate ze langer van huis zijn. Daarom lopen er vanuit het sociaal domein constant mensen op het park rond die een vinger aan de pols houden van de geestelijke gezondheid van de bewoners en alert zijn op psychosomatische klachten. Een groot aantal vluchtelingen komt uit de puinhoop in Oost-Oekraïne, waar men de komende jaren geen bestaanszekerheid heeft. Daarom zijn we extra alert op de geestelijke gevolgen van ontheemding."

ELK KIND HEEFT RECHT OP ONDERWIJS

Het merendeel van de vluchtelingen bestaat uit vrouwen, kinderen en ouderen. Kinderen hebben in Nederland, ongeacht hun verblijfsstatus, recht op onderwijs. Diederer: "Kinderen van vluchtelingen gaan het eerste jaar naar de basisschool Petrus Canisius in Puth, in onze buurgemeente Beekdaelen. Daar geven ze al jarenlang les aan kinderen uit het asielzoekerscentrum in Sweikhuizen en kinderen van statushouders uit de gemeenten Beek en Beekdaelen. Na één jaar stromen ze in het reguliere basisonderwijs in." Hebels: "Wij hebben 44 kinderen, die allemaal met leerlingenvoer naar basisschool De Brink in Ottersum gaan. Die school heeft een onderwijsapp aangeschaft, om meertalig les te kunnen geven."

Ralph Diederer, wethouder gemeente Beek

“We hebben meteen groot gedacht.”

“De nood was hoog. Daarom zijn we vrijwel meteen aan de verbouwing begonnen.”

GROOT MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK

In beide gemeenten is het maatschappelijk draagvlak voor de vluchtelingenopvang groot en steken talloze vrijwilligers een handje toe. Diederien: "We werken nauw samen met VluchtelingenWerk, dat vluchtelingen begeleidt bij het leren van de taal en inburgering. Ook hebben we een grote groep van maar liefst 75 vrijwilligers die de vluchtelingen helpen te integreren in de Beekse samenleving. Dat laat mijns inziens de kracht van Beek zien. Wat ook mooi is om te zien, is dat er op de opvanglocatie een grote zelfvoorzienende gemeenschap ontstaat."

Hebels: "Naast de hulp van VluchtelingenWerk, mogen we ons gelukkig prijzen met de welwillendheid van vele vrijwilligers, die op alle vlakken helpen. Gennep heeft van oudsher een bijzonder sterk sociaal netwerk, merken nu ook de Oekraïners. De solidariteit onder de inwoners is groot en men heeft veel sympathie voor Oekraïense vluchtelingen, die en masse aan het werk gaan en zo maatschappelijk van grote waarde zijn."

Maarten Hebels is samen met Carla Lintsen van VluchtelingenWerk Nederland in gesprek met vrijwilligers, ambtenaren en Oekraïense vluchtelingen.

Samen sterk

14

15

Compas Agro groeit gestaag op Brightlands Campus Greenport Venlo

17

Ingrid Vermeer (←) en
Dirand van Wijk

Op Brightlands Campus Greenport Venlo, de jongste van de vier Brightlands-campusen in Limburg, werken ondernemers met onderzoeks- en onderwijsinstellingen samen aan baanbrekende innovaties op het gebied van gezonde en duurzame voeding, Future Farming en de biocirculaire economie.

**“We willen
jaarlijks vijf
stageplekken
creëren.”**

Ingrid Vermeer, plaatsvervangend CEO van de Venlose campus: “We zijn dan wel de jongste campus, maar we staan niet meer in de kinderschoenen. Inmiddels hebben zich hier 74 bedrijven gevestigd, van kleine start-ups tot multinationals. Ook bieden we onderdak aan vier kennisinstellingen en zijn hier zo’n veertig onderzoekers actief. Die combinatie van bedrijvigheid, onderwijs en onderzoek zorgt voor waardevolle kruisbestuivingen. Als campus is het onze taak die samenwerkingen mogelijk te maken en zodoende innovatie te versnellen. We richten ons op de innovatieve tuinbouwketen, van zaadje tot wat bij de consument op het bord belandt en de functie van gezonde voeding voor het lichaam. Compas Agro is een bedrijf dat in die keten actief is. Ze huren hier nu bijna vijf jaar enkele boxen en hebben halverwege 2023 een van onze gebouwen hier op de campus gekocht, De Sint-Janshoeve. We zijn blij dat een bedrijf dat hier als start-up is begonnen in een aantal jaar is uitgegroeid tot een volwassen mkb-bedrijf met een eigen vestiging op de campus.”

ZAADJE WORDT GEPLANT

Ronnie de Hoon en Dirand van Wijk zijn de eigenaars van Compas Agro. Hun wegen kruisen elkaar 2012, als ze voor het eerst projectmatig samenwerken. Ze raken in gesprek en zijn het erover eens dat veel gewassen vragen om een aanpak die over de grenzen van de verschillende teeltsectoren heen kijkt. Ze willen onderzoek gaan doen en onafhankelijk betaald teeltadvies gaan geven. Dirand neemt met een aantal collega-teeltadviseurs ontslag bij zijn werkgever en richt op 1 januari 2019 samen met Ronnie Compas Agro op. Ze gaan vervolgens op zoek naar een omgeving waarin hun bedrijf optimaal kan groeien en bloeien, en vervolgen hun gesprekken met Harm Waterborg, al jarenlang namens de Provincie Limburg als senior consultant betrokken bij de Brightlands Campus Greenport Venlo. Dirand: “Harm was een plan aan het schrijven, en Ronnie en ik waren voorbereidingen aan het treffen voor Bright 5: een project waarin ondernemers uit vijf teeltsectoren vijf jaar lang samenwerken aan onderzoek en innovaties op het gebied van gewassen. Provincie Limburg besloot dit project te steunen en droeg hier financieel aan bij.”

BRIGHTLANDS CAMPUS GREENPORT VENLO IDEALE KWEEKGROND VOOR COMPAS AGRO

Brightlands Campus Greenport Venlo blijkt na een aantal gesprekken de ideale onderzoekslocatie voor dit project, waar ondernemers, onderzoek en onderwijs samenkomen, gesteund door de overheid.

Dirand: “Er waren wel nog wat hobbels te nemen. Zo was er nog geen provinciaal beleid voor onze proeftuinen, de zogenoemde fieldlabs. Maar dat werd op een praktische manier snel opgelost. Na diverse gesprekken is er besloten onderzoek te gaan doen naar gewassen waar Wageningen University & Research (WUR) zich niet mee bezighield, omdat we niet wilden concurreren, maar elkaar wilden versterken. Toen hebben we besloten ons te gaan richten op boomkwekerijen en telers van aardbeien, asperges, blauwe bessen en champignons. Champignons zijn na twee jaar afgevalen, vanwege onvoldoende interesse. Maar daarvoor zijn druiven en prei in de plaats gekomen.”

OLIJVEN UIT LIMBURG?

Eenmaal van start gegaan, was het voor Compas Agro zaak om partners zoeken die mee wilden investeren in de ontwikkeling van de genoemde gewassen. “We zijn in 2019 gestart met vijf partners. Op dit moment zijn er zestig bedrijven die onze onderzoeksinspanningen financieren. Van hobbymatige telers tot grote kwekerijen en wijngaarden. Dat heeft al gezorgd voor mooie kruisbestuivingen. Zo onderzoeken we of we de druif, die het beste groeit op kalkrijke grond zoals in Zuid-Limburg, kunnen doorontwikkelen, zodat deze het ook goed doet op de zandgrond hier. De regio wordt ook producent van voeding die traditioneel met

18

het Middellandse-Zeegebied wordt geassocieerd, zoals olijven. Typisch mediterrane landbouwgewassen kunnen goed tegen de droogte, maar het wordt langzaam te heet in Zuid-Europa voor deze gewassen, terwijl we hier naar een mediterraan klimaat bewegen.”

VRUCHTBARE SAMENWERKINGEN

Compas Agro werkt inmiddels samen met diverse onderzoeksinstituten en onderwijsinstellingen. Dirand: “Hier op Brightlands Campus Greenport Venlo zijn we terechtgekomen in het ecosysteem van ondernemers – gekoppeld aan telersverenigingen – onderzoekers en studenten waar we naar op zoek waren. De bedrijvigheid neemt het voortouw. Zij bepalen welke richting ze op willen. Op onderzoeksgebied zijn er enkele partijen waarmee we samenwerken, zoals BrightLabs voor laboratoriumanalyses en Agro Wizzard. Ook hebben we de handen ineengeslagen met diverse opleidingen, op mbo-, hbo- en wo-niveau: Yuverta, de HAS green academy, Fontys University of Applied Sciences en Maastricht University. Daarnaast zijn we kennispartner van het expertisecentrum GreenTechLab van Fontys Hogeschool Venlo.”

Ingrid: “Maastricht University, een van de founders van Brightlands en een belangrijke kennispartner, groeit verder

in Venlo. Ze waren al gevestigd in het centrum en groeien nu hard op de campus. Hun nieuwe Faculty of Science and Engineering is behalve in Maastricht ook aanwezig op alle Brightlands-campussen. Maastricht University heeft onderzoekslaboratoria in Villa Flora en men huurt twee verdiepingen in ons nieuwste pand, het Brighthouse, met onder andere praktijkruimten, laboratoriumfaciliteiten en een nieuwe collegezaal. Naast het Brighthouse wordt er bovendien een innovatieve onderzoekskas gebouwd.”

HELFT MEDEWERKERS ONDER DE DERTIG

Dirand: het bedrijfsleven en onderwijs hebben elkaar keihard nodig. Als bedrijf moet je jongeren boeien en aan je weten te binden. Zo willen wij als betrekkelijk klein bedrijf jaarlijks vijf stageplekken creëren. Dat lukt ons aardig. Sinds onze oprichting hebben we 23 stagiairs gehad, van wie er zes uit de regio ook hier uiteindelijk hun werkplek hebben gevonden. Daar zijn we erg trots op. We zijn uitgegroeid van een onderneming met vooral veel ervaring in huis naar een jong en dynamisch bedrijf. De helft van onze medewerkers is onder de dertig.”

GREENPORT INNOVATION AND LEARNING LABS

Ingrid: “We zoeken ook voortdurend naar manieren om de samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs nog beter kunnen ondersteunen. Een goed voorbeeld daarvan is

Dirand van Wijk is, samen met Ronnie de Hoon, eigenaar van Compas Agro.

het project GRILL, een werktitel voor Greenport Innovation and Learning Labs. Dat project is de afgelopen periode van de grond gekomen. In 2024 gaan we er meer gestalte aan geven. Op Brightlands Chemelot Campus is er al een soortgelijk programma: Chemelot Innovation and Learning Labs, of CHILL. GRILL is min of meer geschoeid op de leest van CHILL. We hoefden het wiel niet helemaal opnieuw uit te vinden. Dat is het mooie van de samenwerking tussen de verschillende campussen. Binnen GRILL zijn een handvol bedrijven, waaronder Compas Agro, samen gaan nadenken over hoe ze nóg aantrekkelijker kunnen worden voor studenten, bijvoorbeeld door meer en beter samen te werken. Als campus kijken we natuurlijk hoe wij dat kunnen ondersteunen. Een andere mooie ontwikkeling is dat de campus een communityraad heeft gekregen, waarin campusbewoners met elkaar praten over ontwikkelingen en meedenken over hoe we de campus samen verder kunnen laten groeien. Ook een belangrijke opgave is het verder versterken van de verbindingen tussen de verschillende campussen. We hebben al stappen in de goede richting gezet. Zo starten we in 2024 met een gezamenlijk start-up-programma voor de vier campussen, in samenwerking met LIOF."

BLAUWE BES ALS MEDICIJN TEGEN REUMA?

Als het aan Dirand ligt, worden die bruggen tussen de verschillende campussen eerder vroeg dan laat geslagen. "Er zijn veel gewassen die bepaalde stoffen in zich hebben waar we beter gebruik van kunnen maken. Dat doen we in samenwerking met Maastricht University. Een plant kan heel veel. Neem nu bijvoorbeeld de blauwe bes. Die bevat een stofje dat medicinaal kan worden toegepast. Als we dat stofje met de Brightlands Maastricht Health Campus kunnen concentreren, hebben we mogelijk het toekomstige medicijn voor reuma in handen. Of brandnetels: hier kunnen we vezels uithalen die de grondstof worden voor op Brightlands Chemelot Campus geproduceerde bioplastics. Dan houden we ook nog een restproduct over. Als we dat met water en suiker vergisten, heb je een natuurlijk extract dat een afwerende werking heeft op pesticiden. Er gebeuren hier kortom mooie dingen. Binnen ons bedrijf, op de campus en tussen de campussen onderling!"

Dirand en Ingrid samen met een aantal studenten op de campus.

Samen werken

22

23

Een beter leven voor mens en dier

25

Gerry (←) en Jos Mans

In de buurt Pelmersheide, in het buitengebied van het kerkdorpje Tungelroy (gemeente Weert), ligt zorgboerderij Ingelshof, fraai gesitueerd aan de rand van natuurgebied de Krang. In 2010 niet veel meer dan een bouwval, werd deze carréboerderij uit 1911 door Jos en Gerry Mans in oude luister hersteld en kreeg ze een nieuwe functie.

Gerry en haar man Jos nemen in 1989 het boerenbedrijf van haar ouders over, wat ze ontwikkelen tot een modern scharrelkippenbedrijf. Na een leven lang tussen het pluimvee, is Gerry toe aan een nieuwe uitdaging. Ze loopt een dag mee in de ouderenzorg en vindt daar haar nieuwe roeping. In 2008 komt een unieke kans op het pad van het boerenechtpaar. De boerderij Ingelshof, pal naast hun pluimveehouderij, staat te koop. De destijds bijna een eeuw oude boerderij wordt grondig gerestaureerd. Behalve de buitenmuren blijft weinig overeind. De authentieke uitstraling blijft behouden, maar vanbinnen is alles nieuw. Als de verbouwing achter de rug is en Gerry haar opleiding tot sociaalpedagogisch werker succesvol heeft afgerond, opent Ingelshof haar deuren als zorgboerderij.

‘WE DOEN HET SAMEN, MET EN VOOR ELKAAR’

Zorgboerderij Ingelshof is een van zo’n zestig zorgboerderijen in Limburg die zich hebben verenigd in een coöperatie, die het voor cliënten makkelijk maakt de juiste zorgboerderij te vinden. Jos: “In 2013 zijn we aangesloten bij de Coöperatie Limburgse Zorgboeren, waar zestig zorgboeren in Limburg bij zijn aangesloten en samenwerking per definitie centraal staat. We doen het samen, met elkaar en voor elkaar. Ook besluiten nemen. De ledenvergadering is het hoogste orgaan. We hebben centraal afspraken gemaakt met gemeenten en zorgkantoren. De coöperatie heeft een contract met de gemeente en zodoende krijgen we cliënten aangeboden.”

VRIJWILLIGERS ONMISBAAR

Het echtpaar heeft een duidelijke taakverdeling. Gerry: “Jos is zwart-wit gezegd de ondernemer, ik de ‘zorgboerin’. We bieden kleinschalige dagbesteding aan met name ouderen, vaak met lichte dementie of psychische klachten. Onze cliënten zijn mensen die zelfstandig wonen. Ze komen hiernaartoe met de rolstoelbus van de stichting Leefbaarheid Stramproy, waar we sponsor van zijn. De vrijwillige chauffeurs halen de cliënten op aan de keukentafel en brengen ze ook weer terug tot achter de voordeur. We hebben drie parttime medewerkers in dienst. Verder werken hier dertig enorm betrokken vrijwilligers. Dankzij hen kunnen we onze gasten de tijd en persoonlijke aandacht geven die ze verdienen. De vrijwilligers zijn onmisbaar bij de uiteenlopende activiteiten die we organiseren. Zo kan men meehelpen bij het verzorgen van het kleinvee of in de moestuin, waar verse groenten uit geoogst worden voor de warme lunch. Een wandeling met de cliënten van de zorgboerderij naar de stallen hiernaast om eieren te halen is dagelijkse routine geworden. We zijn ook een erkend leerbedrijf en werken samen met de stichting Calibris Advies, dat leer-werktrajecten organiseert voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We hebben ook een Wajonger in dienst, die hier is gegroeid van dertig naar honderd procent (arbeidsvermogen, red.). Het geeft enorm veel voldoening als je zo iemand ziet groeien.”

Het kleinvee waar Gerry het hiervoor over had, zijn wat schapen, geiten, een ezel en een pony. Jos: “We houden ook twintig zoogkoeien, voor het vlees. De kalveren blijven minimaal zes maanden bij de moeder. Het vlees gaat naar een coöperatie. De koeien zijn Brandrode runderen, een Oudhollands ras. Sinds een jaar of vier opereren we volledig biologisch. Zelf ben ik medeoprichter van BioLogisch Limburg, een netwerk van biologische ondernemers in de provincie. We zijn aangesloten bij heel wat coöperaties. Wist je dat de gemiddelde boer bij zo’n drie à vier coöperaties is aangesloten?”

26

“We zijn praktisch 365 dagen per jaar in de weer.”

BEWUSTWORDING VOOR DE NATUUR EN HET BOERENLEVEN

Ingelshof doet van maandag tot en met vrijdag dienst als zorgboerderij. Grote groepen kunnen de accommodatie exclusief afhuren voor een weekend op het Limburgse platteland. Jos: “Dat doen we ook om een stukje bewustwording te creëren voor de natuur en het boerenleven. Mensen kijken wel eens vreemd op als we vertellen dat we praktisch 365 dagen per jaar in de weer zijn. Dan leggen we ze uit dat de dieren zichzelf niet verzorgen. We hebben ook een monumentaal bakhuis in onze moestuin. Volledig functioneel. Traditioneel – en nog steeds – wordt zo’n bakkes gebruikt voor het bakken van vlaaien, maar wij bereiden er geregeld ook pizza’s in. Afgelopen zomer heb ik voor een groep nog zestig pizza’s gebakken.”

BIOLOGISCHE PLUIMVEEHOUER BOERT GOED

Een onderdeel van Ingelshof is ook de biologische pluimveehouderij met twaalfduizend biologische leghennen en volop aandacht voor biodiversiteit. Jos: “Bij de overname van het pluimveebedrijf eind jaren tachtig zijn we meteen overgestapt op scharrelkippen. Voor het dierenwelzijn en omdat we toen al voorzagen dat scharrel de nieuwe norm zou worden. In 2015 hebben we één stal voorzien van een

overdekte uitloop, goed voor één ster van het Beter Leven-keurmerk. In 2021 zijn we deels overgegaan op biologische landbouw, goed voor drie sterren. We hebben toen twee oude stallen afgebroken en één nieuwe teruggebouwd, waar er per zes hennen één vierkante meter ruimte is. Ze kunnen ook een aantal maanden per jaar buiten scharrelen tussen de koeien en hebben dan vier vierkante meter ruimte per kip. Het houden van biologische kippen is twee keer zo duur als het houden van scharrelkippen, vanwege de huisvesting en het veel duurdere voer. Maar door de toenemende vraag is het toch rendabel. Behalve dat biologisch boeren goed is voor het dierenwelzijn, vergroot het ook je eigen werkplezier. We halen er persoonlijk ook veel meer voldoening uit. Al moet je wel incalculeren dat er af en toe een roofvogel met een kip vandoor gaat. Dan troost ik me maar met de gedachte dat de kippendief van een driesterrenmaal geniet.”

BIOSFEERGEBIED EN BLOEM- EN KRUIDENRIJKE AKKERRANDEN

Binnenkort ligt Ingelshof mogelijk in een Biosfeergebied, de ‘natuurlijke’ variant van de UNESCO Werelderfgoedlijst. Jos: “Op dit moment loopt er een aanvraagprocedure om het Grenspark Kempen-Broek tussen Weert en Maaseik, waarvan we deel uitmaken, door de UNESCO te laten erkennen als Biosfeergebied. Dat zou een mooie erkenning zijn. Een Biosfeergebied is een gebied waarin vooruitstrevend wordt samengewerkt aan een duurzame toekomst voor de mens en zijn omgeving.”

Jos Mans

“Hier werken dertig enorm betrokken vrijwilligers.”

Een prachtige bevestiging voor alle mensen in deze streek die samen de schouders eronder zetten."

Om de biodiversiteit te bevorderen, werken Jos en Gerry samen met de Plattelandscoöperatie, waarin circa vierhonderd boeren en tuinders samenwerken aan een duurzaam platteland. Jos: "We doen bijvoorbeeld op het gebied van natuur en landschap mee aan het project Bloemrijke akkerranden. Van de coöperatie krijgen we jaarlijks een bloem- en kruidenrijk zaadmengsel, dat goed is voor de bijen en andere bestuivers, en bijdraagt aan een grotere biodiversiteit. Die biodiversiteit bevorderen we ook door agroforestry. Dat is simpel gezegd het aanplanten van bomen en andere gewassen op onze gronden, zoals fruitbomen, notenbomen en wilgen. Die leveren natuurlijk vruchten op, zorgen voor een beschut plekje voor de kippen, en de koeien kunnen lekker aan de twijgjes knabbelen. Bij de renovatie van Ingelshof hebben we ook een authentieke hoogstamboomgaard in ere hersteld. Die staat mooi op het boerenerf en heeft ook landschappelijke en ecologische waarde."

Gerry en Jos druk in de weer met cliënten tijdens de dagbesteding.

Samen- spel

30

31

Afzwaaien na bijna een halve eeuw als politievrijwilliger

33

Frans Nelissen

Met zijn 80 jaar is Frans Nelissen op het moment dat we hem spreken de oudste politievrijwilliger in Nederland, maar niet meer lang. 31 december 2023 zegt hij, na een carrière van dik 47 jaar, de vrijwillige politie vaarwel. “Dan is het welletjes geweest. Ik wil op tijd stoppen en niet wachten totdat ze me een rollator met zwaailicht moeten geven”, begint Frans.

“Ik heb een aantal gastrolletjes gehad in Flikken Maastricht.”

Frans, woonachtig in Moelingen, vlak over de Belgische grens, werd geboren in *Segietere* – Sint Geertuid in het Nederlands. Hij was van kinds af aan gefascineerd door politiewerk. “Het politiewerk heeft me altijd al getrokken. Mijn ouders hadden een boerderij. We waren thuis met acht kinderen, waarvan ik de op één na jongste was. Op een gegeven moment waren er al zes het huis uit en getrouwd. Iemand moest de boerderij overnemen. Dat zou ik moeten worden. Zelf wilde ik bij de politie, maar dat werd thuis tegengehouden. Toen heb ik de lagere landbouwschool gedaan en daarna ben ik in de oliehandel gerold. Eerst parttime, naast mijn werk op de boerderij, en op een gegeven moment voor vast.”

GOEDE AFSPRAKEN MET HET THUISFRONT

Hoewel Frans een erg drukke baan had – hij was onder andere rayoninspecteur in Vlaanderen, Zeeland, Brabant en Limburg voor een grote oliemaatschappij – bleef de politie trekken. “In 1975 heb ik gesolliciteerd bij het Korps Rijkspolitie in de gemeente Eijsden. Bij de reservepolitie, zoals dat destijds heette. Ik werd aangenomen en toen ben ik vrijwilligerswerk bij de politie gaan doen. Vooral in de weekenden, maar ook doordeweeks in de avonden. Als ik thuiskwam van mijn werk, was het eerst eten en dan van 19.00 tot 23.00 uur een dienst draaien. Dat vraagt natuurlijk om goede afspraken met het thuisfront. Ik ben inmiddels 57 jaar getrouwd en het heeft tot op de dag van vandaag nog nooit problemen opgeleverd.”

GEEN VERSCHIL MET BEROEPSAGENT

Als politievrijwilliger heeft Frans overigens dezelfde taken en bevoegdheden als een beroepsagent. “Onze uitrusting bestaat ‘gewoon’ uit een uniform, wapenstok, pepperspray en een vuurwapen. Als het nodig is, treed je corrigerend op. We hebben ook dezelfde rangen als onze beroepscollega’s. De meeste politievrijwilligers zijn hoofdagent. Zelf ben ik brigadier. Daarvoor moet je naast je reguliere uitvoerende taken een speciale functie bekleden. Ikzelf ben docent en heb me verdiept in de Wet wapens en munitie, Wet milieubeheer, Wet natuurbescherming en de Visserijwet.”

WANDELEND WETBOEK

Bang dat er met Frans – een waar wandelend wetboek – dadelijk een boel kennis de deur uit loopt, hoeft de politie niet te zijn. “Het overdragen van mijn kennis op anderen vind ik een van de mooiste dingen van mijn werk. Zo komen er regelmatig studenten van de Politieacademie Eindhoven hiernaartoe, voor een halve dag theorie en een halve dag veldwerk. Dan gaan ze mee op pad, bijvoorbeeld op huisbezoek voor controles in het kader van de Wet wapens en munitie. Op zo’n dag leren ze bij wijze van spreken meer dan tijdens één maand in de schoolbanken.”

‘JIJ WORDT EERDER MOE DAN IK’

Frans, die met zijn vaarbewijs 1 en 2 behalve op binnenwateren ook op grotere wateren en kustwateren mag varen, is regelmatig op de Maas te vinden. Om te surveilleren, maar ook om Sinterklaas binnen te halen tijdens de jaarlijkse intocht in Maastricht. “Dat doe ik al vele jaren en is natuurlijk een van de leukere dingen van het werk. Ook heb ik een aantal gastrolletjes gehad in Flikken Maastricht. Onze politieboot, de P80, is trouwens te zien in de intro van elke aflevering. Een professioneel hoogtepunt is dat ik ooit iemand van de verdrinkingsdood heb gered, een suïcidale

vrouw. Ze sprong voor mijn ogen in de Maas en wilde naar het midden zwemmen. Ik ben in de boot om haar heen blijven cirkelen en dacht: jij wordt eerder moe dan ik. Na tien minuten heb ik haar aan de kraag uit het water getrokken.”

Daarnaast is er nog een gebeurtenis die Frans is bijgebleven. “Dat was in de tijd dat ik nog bij het Korps Rijkspolitie werkte. Er was een gedetineerde ontsnapt uit de gevangenis in Verviers, die een echtpaar gegijzeld hield. De vrouw hebben we achterin een bestelbus gevonden. Levend, gelukkig. Haar man was doodgeschoten. De gijzelnemer hebben we een dag later weten op te sporen en opgepakt. Voor die actie heb ik nog een oorkonde gekregen.”

DUBBELROL

In 2004, op 62-jarige leeftijd, stopt Frans met zijn reguliere baan. Achter de geraniums zitten is echter niks voor hem. “Voor politievrijwilligers geldt er een minimale en maximale ureninzet per jaar. Toen ik met pensioen ging bij mijn werkgever, ben ik meer uren gaan draaien als vrijwilliger. Zo werkte ik tot drie jaar geleden als jachttopziener in dienst bij de wildbeheereenheid Savelsbos. Als jachttopziener houd je toezicht op de naleving van de jachtbepalingen en ben je tevens boa (buitengewoon opsporingsambtenaar, red.). Als politievrijwilliger en boa met politiebevoegdheden had ik in principe alles dubbel: handboeien, wapenstok, pepperspray en vuurwapen.”

35

NIET BANG VOOR HET ZWARTE GAT

Bang om in het bekende zwarte gat te vallen als hij op 31 december als ‘gewone’ burger het politiebureau uit loopt, is Frans niet. “Ik heb bewust de keuze gemaakt op tijd te stoppen en ben al een tijdje naar die einddatum toe aan het werken. Ik wil niet het moment afwachten dat ze mij een rollator met zwaailicht moeten geven. Mensen om me heen vragen wel eens: ‘Waarom koop je geen bootje?’ Maar, hoe gek dat misschien ook klinkt, varen heeft niet mijn interesse. Het was het politiewerk op de boot dat me trok. Dat geldt trouwens niet voor de motor, want behalve bij de politie rijd ik ook privé op een BMW. Maar ik denk dat ik tegenwoordig meer kilometers maak op de e-bike, samen met mijn vrouw.”

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Aan een rollator is de op-en-top fitte Frans nog lang niet toe. “Tijdens mijn laatste verplichte sporttest, nu drie jaar geleden, voldeed ik nog aan de normtijd voor de leeftijdscategorie 55–59 jaar. Men zegt dat de ouderdom met gebreken komt, maar daar merk ik nog weinig van. Als oudste politievrijwilliger in Nederland mocht ik op audiëntie bij de korpschef van de Nationale Politie in Den Haag, Henk van Essen. Het halfuur dat voor de afspraak stond werd

anderhalf uur. Toen kreeg ik een lintje opgespeld en werd ik benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Prachtig natuurlijk, zo’n Koninklijke onderscheiding. Gouverneur Emile Roemer heeft me daarop uitgenodigd op het Gouvernement. Ik heb hem ook persoonlijk gesproken en hij nam uitgebreid de tijd om mijn verhaal aan te horen. Daarna hebben we nog een concert van André Rieu op het Vrijthof bijgewoond.”

‘FRANS, BEDANKT!’

Op de drempel van zijn pensioen, kijkt Frans zonder weemoed terug op zijn carrière bij de politie. “Ik ben er trots op dat ik jarenlang mijn beroepscollega’s heb mogen ondersteunen en een bijdrage heb mogen leveren aan de ordehandhaving, iets waar iedereen beter van wordt. Ik heb ook altijd veel motivatie gehaald uit mijn rol als docent en het overdragen van mijn kennis van zaken op anderen. Oorkondes en onderscheidingen zijn mooi, maar misschien heb ik nog wel de meeste voldoening gehaald uit berichtjes als ‘Frans, bedankt! Ik ben geslaagd!’”

“Tachtig jaar oud, maar zo fit als een vijftiger.”

“Na mijn pensioen ben ik meer uren gaan draaien als vrijwilliger.”

Frans met hoofdagent Paul Wetzels op de patrouilleboot P80.

Samen leven

38

39

Ron Meyer van Nationaal Programma Heerlen-Noord: strijdbaar als altijd

41

Ron Meyer

Heerlen-Noord is een van twintig gebieden die onder het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid vallen en het enige in Limburg. Het Nationaal Programma Heerlen-Noord moet binnen één generatie een einde maken aan de sociale achterstand en kansenongelijkheid in het gebied waar twee derde van alle Heerlenaren woont.

“De levensverwachting hier is zes jaar lager dan het landelijk gemiddelde.”

Na decennia van vruchteloze plannen voor Heerlen-Noord, wordt voormalig minister Lodewijk Asscher gevraagd om met een integraal vernieuwingsplan te komen dat het tij wél weet te keren. Hij gaat als kwartiermaker aan de slag en stippelt in exact één jaar de Routekaart uit die Heerlen-Noord in één generatie op het Nederlands gemiddelde niveau moet brengen. De gemeenteraad gaat unaniem akkoord met de Routekaart. Als de lijnen zijn uitgezet, vindt de Amsterdammer het tijd om het stokje over te dragen aan iemand die dichterbij het vuur zit. Iemand die daar warm voor liep, was Ron Meyer, zelf geboren en getogen ‘boven het spoor’ en nog steeds woonachtig in Heerlen-Noord, met zijn vrouw en drie kinderen. Net teruggetreden als gemeenteraadslid, pakt Meyer de handschoen graag op. Sinds april 2022 staat hij aan het roer van het Nationaal Programma Heerlen-Noord en is het zijn missie op de sociale ongelijkheid in deze voormalige mijnstreek te nivelleren.

GIDEONSBENDE

Vanaf de derde verdieping van de ‘koeltoren’ aan Groeët Genhei in Heerlerheide kijken Meyer en zijn tienkoppige team uit over ‘hun’ gebied. Stuk voor stuk hebben ze net als Meyer zelf een sterke band met de buurt, omdat ze er geboren werden, opgroeiden of werk(t)en. Het team is net groot genoeg om een voetbalelftal het veld in te sturen, maar zonder wisselers. “Ik ben trots op ons team als Gideonsbende: een kleine groep mensen die voor een haast onmogelijke taak staan, die alleen met onorthodoxe oplossingen en creatieve samenwerking kan worden volbracht. Dat doen we overigens niet alleen als programmabureau, maar in nauwe samenwerking met geweldige mensen bij onze alliantiepartners. Van burgemeester Roel Wever als innemende en vastberaden voorzitter tot honderden mensen bij onze woningcorporaties, scholen, peuteropvang en ga zo maar door. Ik ben echt ongelofelijk trots op al die doeners!”

VAN DE VIJF ARMSTE WIJKEN IN LIMBURG LIGGEN ER VIER IN HEERLEN-NOORD

Heerlen is met voorsprong de armste gemeente van Nederland. Dat komt vooral op het conto van Heerlen-Noord, dat werd gebouwd als antwoord op de enorme toename in de vraag naar woningen door de mijnbouw. Meer dan 57 duizend inwoners van de stad wonen in Heerlen-Noord, dat bestaat uit in totaal veertien wijken in de stadsdelen Heerlerheide en Hoensbroek, waarvan er vier in de top vijf van wijken met de grootste armoede in Limburg staan.

42

Na de mijnsluiting in de jaren zeventig van de vorige eeuw glijdt Heerlen-Noord, dat een dorp tot stad transformeerde, langzaam af. Alle vier de Heerlense mijnen bevonden zich hier. Het Rijk zorgt na de mijnsluitingen in Limburg voor nieuwe werkgelegenheid, door het ABP, de belastingdienst en het CBS in Heerlen te vestigen. Goedbedoeld, maar oud-mijnwerkers komen hier maar moeilijk aan de slag. Vijftig jaar na het sluiten van de mijnen heeft het Nationaal Programma Heerlen-Noord de ambitie om de kansen van de inwoners van het gebied in de helft van die tijd gelijk te trekken met het landelijk gemiddelde – vanuit een integrale aanpak langs de programmalijnen gezondheid, veiligheid, leren, werken en wonen.

Gezondheid staat niet voor niets voorop in die opsomming, want de Noord-Heerlenaar leeft zes jaar korter dan iemand elders in het land, vertelt Meyer. “58 procent van de bevolking hier heeft een laag inkomen. Een pasgeborene heeft ruim anderhalve keer meer kans om gezondheidsproblemen te ontwikkelen en de levensverwachting van een bewoner van Heerlen-Noord is zes jaar lager dan het landelijk gemiddelde. Men leeft niet alleen korter, maar levert ook nog eens meer dan vijftien gezonde jaren in ten opzichte van het gemiddelde.”

GEEN SPRINT, MAAR EEN MARATHON

Geen rooskleurige cijfers, maar als het aan Meyer ligt, ziet de toekomst van Heerlen-Noord er florissant uit. “We hebben een flinke achterstand. Maar het is nooit te laat om te beginnen aan een inhaalrace, zodat als je over een kwarteeuw in Heerlen-Noord wordt geboren, je dezelfde kansen hebt als iemand elders in het land. Die race wordt geen sprint, maar een marathon. Maar wel een met tussenstations. Zo is het Toekomstplan, dat er sinds juni 2022 ligt, het uitvoeringsprogramma voor de komende vijf jaar. We zijn geen projectencarrousel, met een veelheid aan kleine projecten van verschillende partijen die langs elkaar heen werken. Je kunt ons beter zien als een trein met heel veel treinstellen en voor en achter een locomotief. Een nieuwe wagon moet bij wijze van spreken aan weerszijden voorzien zijn van een haak én een oog, zodat hij altijd kan worden gekoppeld aan een wagon ervoor én erachter. Je kunt ons zien als de locomotief in het geheel, die soms moet trekken en soms moet duwen, maar het zijn de vijftien alliantiepartners die het uiteindelijk moeten doen.”

SOCIALE INGREPEN BEGINNEN AL RUIM VÓÓR DE GEBOORTE

Of je de vijftientig jaar die voor het programma staat lang of kort vindt, is een kwestie van perspectief. Maar die kwarteeuw is niet uit de lucht gegrepen. “We hebben vijftientig jaar uitgetrokken voor het programma, ofwel één generatie. We richten ons vooral op de allerjongsten, die tegen die tijd zelf kinderen hebben. Sterker nog, we beginnen al vóór de conceptie en richten ons op het voorkómen van onbedoelde zwangerschappen. We gaan ook langs bij álle inwoners waar de ooievaar wel al is geweest, om de ouders en de pasgeborene welkom te heten. ‘We’ zijn in dit geval ooievaarsouders, speciaal door welzijnsorganisatie JENS getrainde vrijwilligers uit de buurt, die persoonlijk bij de kersverse ouders langsgaan met een royaal gevulde cadeaubox, bomvol spullen die ouders en kind goed kunnen gebruiken. Daarmee versterken we de gemeenschap. ‘It takes a village to raise a child’, zegt men wel eens.”

VERRIJKT ONDERWIJS

De aandacht voor het kind loopt door, langs een leef- en leerlijn. “Een van onze doelen voor 2024 is onder andere dat er meer kinderen naar de peuteropvang gaan in plaats van dat ze pas naar school gaan wanneer de leerplicht ingaat. Ook investeren we, onder leiding van wethouder Jordy Clemens en schoolbestuurders Ron Bonekamp en Carola van der Weijden, in onderwijsverrijking op basisscholen. Onder meer met meer bewegen, gezond eten en op sommige plekken met het Leerorkest. Op twee scholen in Heerlen-Noord – en we hopen volgend jaar uit te breiden naar vier – leren kinderen in groep 5 en 6 onder schooltijd

“It takes a village to raise a child.”

één uur per week een instrument te bespelen, individueel en in orkestvorm. Dit niet alleen in het kader van talentontwikkeling. Leerlingen krijgen er meer zelfvertrouwen door en het leidt tot minder pestgedrag. Het onderwijs wordt verzorgd door docenten van de SCHUNCK Muziekschool. Daarmee wordt de reguliere docent ontlast en heeft die een uur meer tijd om lessen als rekenen, lezen en schrijven voor te bereiden. Dat verdienen al die fantastische juffen en meesters. Leerlingen van groep 7 en 8 krijgen buitenschools muziekonderwijs en vormen zogenaamde wijkorkesten. Op alle 26 scholen van Heerlen-Noord investeren we straks extra in talentontwikkeling, gezondheid en de familie van de kinderen.”

WONINGMARKT UIT BALANS

Sociale en fysieke ingrepen gaan hand in hand in Heerlen-Noord. “Wonen is een belangrijk thema. Op de plekken waar de mijnen stonden, zijn vooral in de jaren tachtig van de vorige eeuw duizenden sociale huurwoningen gebouwd. Met de beste intenties. Daar kwamen niet alleen Heerlenaren wonen, maar mensen uit heel Limburg met een smalle portemonnee en inmiddels zelfs uit het hele land. Honderden mensen uit rijkere gemeenten, honderden kilometers hiervandaan. Die beweging leidt tot een concentratie van armoede. Mensen die het beter krijgen, vertrekken hier. Mensen die het om wat voor reden dan ook opeens slechter gaat, komen juist hiernaartoe. Onze inhaalrace is al loodzwaar. Het zijn nu namelijk de gebieden met de smalste schouders die alle maatschappelijke lasten dragen. Dat moet écht anders, hier en in de regio. Ons motto is ‘mengen zonder te verdringen’. We zijn trots op iedereen die hier is, maar we zullen de concentratie van armoede wel moeten doorbreken. We hebben bredere schouders nodig. Daarom wil wethouder Casper Gelderblom bijvoorbeeld verpleegkundigen van Zuyderland en

docenten van scholen voorrang geven bij de toewijzing van een verduurzaamde woning in Heerlen-Noord. Een uitstekend plan.”

STRUCTURELE OPGAAF VRAAGT OM STRUCTURELE FINANCIËLE STEUN

Zonder investering geen rendement, natuurlijk. “We hebben als Nationaal Programma Heerlen-Noord ongeveer twintig miljoen euro per jaar nodig voor onze inhaalslag. Dat vergt structurele financiering. Liefst kregen we in één keer een half miljard van het Rijk. Ik begrijp dat dat niet gaat. Maar we moeten wel toe naar een langdurigere financiering van minstens tien jaar. Iedereen mag daaraan bijdragen, van Rijk tot provincie, gemeente tot woningcorporaties. We hebben ook een eigen monitoringsprogramma in het leven geroepen dat het effect van onze inspanningen meet. Zo weten we over vijf jaar wat wel en niet heeft gewerkt, waaruit we lering kunnen trekken en op basis waarvan we wetenschappelijk onderbouwde beslissingen kunnen nemen.”

LEERGELD HOEFT NIET TWEE KEER BETAALD TE WORDEN

Naast Heerlen staan er nog vier andere Limburgse gemeenten in de landelijke top twintig van gemeenten met de grootste armoede: Kerkrade (4), Maastricht (8), Vaals (17) en Brunssum (18). Ook Venlo, fors vertegenwoordigd in de Limburgse top vijftig van armste wijken, kan inspiratie putten uit het Nationaal Programma Heerlen-Noord. “We steken nadrukkelijk de hand uit naar andere gemeenten en wijken die kampen met vergelijkbare uitdagingen. Iedereen is welkom om met ons samen te werken. Het leergeld dat wij betalen, hoeft niet twee keer betaald te worden. Noem het ‘poekelen’, zoals de mijnwerkers vroeger elkaars rug wasten.”

Ron Meyer (r) en Harry van Dijk van woningcorporatie Weller in Vrieheide (Heerlen-Noord) voor de aankoop en renovatie van 62 woningen.

Samen brengen

46

47

Twee keer goud bij de Paralympische Spelen van 2024 in Parijs

49

Chantal Haenen

Door een verkeersongeval eind 2015 belandde de nu 26-jarige Chantal Haenen uit Sevenum in een rolstoel. Vóór haar ongeval reed ze recreatief paard en tijdens haar revalidatie richt ze zich allereerst op paradressuur, voor mensen met een beperking. “Daar haalde ik weinig voldoening uit”, start Chantal.

“Ik heb er veel vertrouwen in en mik op twee keer goud.”

Eerst even terug naar 2015, het jaar waarin een verkeersongeval het leven van Chantal volledig op zijn kop zet. Ze zit in het eindexamenjaar van de havo en het gros van haar vrije tijd gaat in het werken met paarden zitten. “Als je beide benen verliest en in een rolstoel belandt, verandert er nogal wat in je leven, ja. In plaats van het halen van mijn eindexamens ging al mijn energie zitten in het revalideren, in de Sint Maartenskliniek in Nijmegen. Tijdens mijn revalidatie heb ik als eerste paradressuur opgepakt, maar dat is een wereld waarin met ongelijke middelen wordt gestreden. Toen ik bijvoorbeeld zag dat tijdens een wedstrijd de paarden van andere deelneemsters voor hen werden ingereden, dacht ik: dit is niks voor mij.”

‘DIT IS BEST VET!’

Tijdens haar revalidatietraject belandt Chantal in een handbike. Dat voelt eigenlijk meteen goed. “Ik werd als revalidant op een gegeven moment uitgenodigd voor de HandBike Battle, een handbikewedstrijd in Oostenrijk voor mindervaliden. Ik deed puur voor de lol mee en had geen enkele verwachtingen. Ondanks dat ik weinig getraind had, ging het erg goed. Ik dacht: dit is best vet! Op de terugweg in de auto zei mijn tante, die was meegereisd als buddy, dat ze dacht dat ik er talent voor had, waar ik misschien iets mee moest doen.”

CHANTALS TALENT BEGINT OP TE VALLEN

Chantal besluit op aanraden van haar tante inderdaad iets met haar nieuw ontdekte talent te doen. “Ik heb contact opgenomen met de talentencoach van de KNWU (Koninklijke Nederlandse Wielren Unie) en ben aangesloten bij de open trainingen op Papendal. Via via heb ik mijn eerste handbike gekocht, een derdehands. Vervolgens heb ik me ingeschreven voor de paralympische Talentendag in 2017. Daar werd ik opgemerkt door Albert Smit van de KNWU en begin 2018 ben ik aangesloten bij zijn talententeam.”

HET IS NIET AL GOUD DAT BLINKT

Chantal zet een jaar lang alles opzij, inclusief school, om zich volledig te kunnen richten op haar sportieve ambities. Het duurt niet lang voordat de vele trainingsuren hun vruchten afwerpen. In 2019 wint ze bij de wereldkampioenschappen in eigen land tweemaal brons in de h5-klasse, tijdens de wegwedstrijd en de individuele tijdrit. Twee jaar later, in 2021, tijdens de wereldkampioenschappen in Calais staat ze twee keer op het hoogste treetje van het erescha-vot. De verwachtingen voor de Paralympische Spelen van Tokio 2020, die door de coronapandemie een jaar zijn opgeschoven, zijn dan ook hoog. Maar zowel bij de wegwedstrijd als de individuele tijdrit valt ze net naast het podium. “Mijn voorbereiding op Tokio was niet ideaal. Ik ben van fiets gewisseld en een hoogtestage in Siera Nevada, waar ik niet rustig kon trainen, werkte averechts. Daar heb ik natuurlijk van geleerd. Mijn voorbereiding op de Paralympische Spelen van Parijs volgend jaar verloopt haast vlekkeloos. Ik heb er veel vertrouwen in en mik op twee keer goud.”

ROEIEN ALS NIEUWE TRAININGSPRIKKEL

Na Tokio was Chantal toe aan een nieuwe uitdaging, die ze vond in het pararoeien. Ook in deze voor haar nieuwe discipline boekt ze succes. “Sinds oktober 2021 combineer ik handbiken met roeien. Of dat elkaar niet bijt? Ik denk eerder dat het elkaar aanvult. Veel roeiers fietsen. Je gebruikt dezelfde spieren, al is het roeien veel technischer. Voor mij is

het een nieuwe trainingsprikkel en ik denk dat ik mede door het roeien nu sterker op de fiets ben dan ooit. Met mijn roeipartner Corné de Koning heb ik tijdens de wereldkampioenschappen in 2022 net naast het brons gegrepen in de dubbeltwee. We hebben ons ook geplaatst voor Parijs, maar door een verschil van inzicht met de bond over het programma, heb ik besloten me volledig op het fietsen te focussen, waar ik de grootste medaillekansen heb.”

ZEVEN PODIUMPLEKKEN OP WK’S

Met goud op de tijdrit en zilver tijdens de wegrit bij de laatste wereldkampioenschappen in het Schotse Dumfries in 2023, staat de teller op zeven keer eremetaal bij WK’s: drie keer goud, één keer zilver en drie keer brons. “Die laatste zilveren plak tijdens de wegrace was wel zuur. In een sprint naar de finish ging een Amerikaanse me nét voorbij.” Bij een gouden medaille hoort ook de felbegeerde regenboogtrui, waarvan een ingelijst en gesigneerd exemplaar bij haar thuis op de vensterbank staat. “Die is voor Rob, mijn fietsenmaker en sponsor, een belangrijk persoon in mijn sportieve leven.”

VOLLEDIGE FOCUS OP TOPSPORT

Met haar A-status als topsporter, kan Chantal zich volledig focussen op haar sportieve prestaties. “Ik krijg een ‘salaris’, of eigenlijk stipendium. Dat is een maandelijkse financiële ondersteuning waarvoor ik mijn sport fulltime kan beoefenen.” Ook ontving Chantal het afgelopen jaar een bijdrage van het door Provincie Limburg gesteunde Limburg Sport, een coöperatie die zich inzet voor de sportieve ontwikkeling van Limburgse topsporters en talenten, volgens de richtlijnen van NOC*NSF.

LEVENSPARTNER ÉN TRAININGSMAATJE

Chantals grootste steun en toeverlaat in haar dagelijks leven, is haar vriend. “Vlak voor corona heb ik mijn huidige vriend leren kennen via een datingapp. We raakten aan de praat en bleken een gemeenschappelijke vriendin te hebben. Toen hebben we elkaar niet veel later ontmoet tijdens een barbecue. We waren nog niet zo lang samen, of hij kocht al een fiets om me op mijn trainingsritjes te vergezellen.”

Haar vriend, met wie ze inmiddels samenwoont in het kerkdorp Beegden, moet stevig doortrappen om Chantal bij te houden. “Tijdens de tijdrit op het laatste WK haalde ik een gemiddelde van bijna 34 kilometer per uur, op een heuvelachtig parcours. Behalve hier in de buurt train ik ook geregeld in Valkenburg en omgeving, in het Heuvelland. Dan haal ik regelmatig wielertoeristen in, ook de fanatiekere. Vaak krijg ik dan een duimpje omhoog. Dat is wel leuk,

natuurlijk. Mijn vriend gaat mee naar alle wereldbekerwedstrijden, als mijn mecanicien, soigneur en natuurlijk supporter. We gaan ook elk jaar in de kerstvakantie trainen in Spanje en komende carnavalsvakantie gaan we naar Lanzarote.”

FAMILIE ALS TROUWSTE SUPPORTERS

Naast haar vriend heeft Chantal nog wel meer trouwe supporters. “Mijn ouders, vijf broers en zussen, en mijn tante natuurlijk. Ze hebben allemaal hun hoteltickets voor Parijs volgend jaar geboekt. Of dat mijn laatste Paralympische Spelen zijn? Nee, zeer zeker niet. Ik ben nog jong en van plan door te gaan tot en met de Paralympische Spelen van 2032 in Brisbane. Daar zitten de Spelen van 2028 in Los Angeles nog tussen. Al met al heb ik dus nog genoeg medaillekansen.”

STUDEREN KAN ALTIJD NOG

Dat Chantal over de nodige wilskracht beschikt, behoeft eigenlijk geen toelichting. “Mijn havodiploma heb ik tijdens mijn revalidatietraject gehaald. Klassikale lessen volgen ging niet, dus het meeste heb ik zelfstandig moeten leren of met behulp van bijles. Docenten kwamen de toetsen afnemen in het revalidatiecentrum. Na mijn havo ben ik hbo-rechten gaan doen. Ik heb mijn propedeuse behaald, maar ben vervolgens gestopt met de opleiding, omdat het trainen al mijn tijd opslokte. Topsport bedrijven kan alleen nu, studeren kan altijd nog, was mijn gedachte. Inmiddels heb ik wel bij Schoevers de opleiding Managementsupport afgerond, maar daar verwacht ik de komende tien jaar weinig aan te hebben. Mijn focus ligt nu volledig op Parijs.”

50

**“Ik dacht:
dit is best
vet!”**

Fietsenmaker en sponsor Rob Geysen van BikeService zorgt ervoor dat de fiets van Chantal in topconditie is.

Samen verder

54

55

We mogen best wat trotser zijn op wat we allemaal doen in Limburg

57

Emile Roemer

In een wereld waarin de tegenstellingen door onder andere de oorlog in Oost-Europa en het conflict in het Midden-Oosten toenemen, roept gouverneur Emile Roemer in het licht van de doorgeslagen individualisering in de samenleving op om vooral wat beter te luisteren naar een ander en wat meer begrip te hebben voor elkaar. Want alleen ga je misschien wel sneller, maar samen kom je verder.

“Een handje toesteken als dat gevraagd wordt.”

DE TITEL VAN UW JAARVERSLAG IS ‘LIMBURG: SAMEN VERDER’. HOE BENT U TOT DIE TITEL GEKOMEN?

“De samenleving individualiseert. Dat wordt positief uitgelegd als meer persoonlijke keuzevrijheid en negatief als een verlies van sociale cohesie. Mensen gaan zich meer als individu beschouwen en minder als lid van een groep. Er treedt een verandering op in hoe iemand zich tot bepaalde groepen in de samenleving verhoudt. Individuen krijgen meer keuzevrijheid, maar deze vrijheid wordt deels bepaald door de mate waarin de samenleving de ruimte geeft om die uit te oefenen. De omstandigheden maken de mens. Traditionele sociale verbanden, vaak bepaald door de religie of politiek, worden minder belangrijk. Mensen zijn in diverse opzichten zelfstandiger geworden en worden steeds vaker gezien als autonoom in plaats van lid van een familie, kerk, politieke partij, dorp of wijk. Sociale contacten en maatschappelijke participatie nemen echter niet af, maar veranderen beter gezegd. Persoonlijke contacten met familie en vrienden blijven stabiel. De groei van sociale contacten via internet, inclusief het aangaan van relaties, groeit. Maar door de toenemende digitalisering en de groei van het aantal alleenstaanden, is er een groep mensen die geen aansluiting kunnen vinden bij deze ontwikkeling en in een sociaal isolement dreigen te raken. Individualisering heeft, hoe je het ook definieert, positieve en negatieve kanten. Met het oog daarop leek ‘Limburg: samen verder’ mij een toepasselijke titel voor mijn jaarverslag, die tevens als oproep dient. Want alleen ga je misschien wel sneller, maar samen kom je verder.”

58

KUNNEN WE DAT GOED IN LIMBURG: IETS SAMENDOEN?

“Onze hele samenleving valt of staat met wat je voor elkaar overhebt. Thuis en op je werk, in je stad of dorp, buurt of straat. In ons prachtige Limburg hebben we gelukkig ongelofelijk veel mensen die bereid zijn er samen de schouders onder te zetten en die, naast hun dagelijkse verplichtingen, in meerdere of mindere mate tijd vrijmaken om zich in te zetten voor de samenleving. In de zorg, het sociale domein, het verenigingsleven, voor een goed doel, in de noodhulp, het onderwijs enzovoorts. Ik zou veel mensen tekortdoen als ik denk volledig te zijn met die opsomming. Ik denk dat zaken samen oppakken iets is wat in de genen van de Limburger zit. Waar ik ook kom, ik zie het overal. Vooral in dorpen, waar mensen standaard lid zijn van twee, drie of soms nog wel meer verenigingen en als het kan ook nog even een handje toesteken als dat gevraagd wordt. Zó maak je een samenleving. Dan leer je elkaar kennen, begrijpen en heb je wat voor elkaar over. Ik ben er ongelofelijk trots op hoe we dat in Limburg doen!”

WORDT DAT DOOR DE BUITENWACHT NIET OOK WEL EENS BESTEMPELD ALS DE ONS-KENT-ONS-MENTALITEIT?

“Men spreekt wel eens over de typisch Limburgse ons-kent-ons-cultuur. Vaak met een negatieve bijklank. Maar die cultuur heeft ook positieve kanten. Ik ben juist blij dat we elkaar hier kennen, dat we weten wie onze burens zijn en we een stapje harder lopen als we zien dat een ander iets nodig heeft. Er gaat geen dag voorbij of ik spreek mensen die met trots vertellen wat ze betekenen voor de samenleving. Ik heb er eind december nog over gesproken op de Limburgse bestuurdersdag in mijn toespraak ‘Er voor elkaar zijn’. De interviews in dit jaarverslag zijn stuk voor stuk goede voorbeelden van hoe mensen er voor elkaar zijn en hoe we als Limburg samen verder kunnen komen. Als iemand dit leest en de interviews hiervoor nog niet heeft gelezen, zou ik willen zeggen: blader alsjeblieft terug.”

KUNT U EENS INZOOMEN OP DIE GESPREKKEN EN VERTELLEN HOE DIE VERHALEN LATEN ZIEN DAT WE ER VOOR ELKAAR ZIJN?

“Kijk bijvoorbeeld naar zorgboerderij Ingelshof en de pluimveehouderij van de familie Mans. Een prachtig voorbeeld van hoe een agrariër omgaat met de transitie in de agrarische sector en de omslag maakt naar biologische bedrijfsvoering. Als je dat ook nog eens doet met oog voor biodiversiteit en natuurbeheer, zeg ik: chapeau! Ik kom geregeld agrariërs tegen die heel creatief met die transitie omgaan en hier ook heel gepassioneerd en met trots over vertellen. Dat de familie Mans letterlijk en figuurlijk naast hun pluimveebedrijf een zorgboerderij is begonnen, geeft ook blijk van creativiteit en lef. Maar bovenal is het prachtig om te zien dat vele ouders daar hun dag zinvol kunnen besteden, geholpen door tientallen onmisbare vrijwilligers.”

U ZEI DAT JE ALLEEN MISSCHIEN SNELLER GAAT, MAAR DAT JE SAMEN VERDER KOMT. DAAR IS BRIGHTLANDS CAMPUS GREENPORT VENLO EEN MOOI VOORBEELD VAN.

“Niet alleen deze, maar alle vier de Limburgse campussen natuurlijk. Ook Brightlands Chemelot Campus, Brightlands Maastricht Health Campus en Brightlands Smart Services Campus. Het hele systeem van Brightlands, waar destijds bewust voor is gekozen, is een gouden greep geweest. Door het bedrijfsleven, onderzoekers en het onderwijs bij elkaar te zetten, gesteund door de overheid, ontstaan de mooiste innovaties, waarbij Brightlands als aanjager fungeert.”

“Ik ben juist blij dat we weten wie onze burens zijn.”

Creatieve, vaak jonge breinen krijgen de kans om met hun ideeën aan de slag te gaan. Het is prachtig om te zien hoe een start-up als Compas Agro inmiddels is doorgegroeid tot het bedrijf dat het nu is. Dat is een van de vele pareltjes die Brightlands kweekt.”

‘EEN HANDJE TOESTEKEN ALS DAT GEVRAAGD WORDT’, ZEI U EERDER. DAT GEBEURT NADRUKKELIJK IN DE OPVANG VAN VLUCHTELINGEN UIT DE OEKRAÏNE.

“Elke Limburgse gemeente kijkt wat ze kan doen in de vluchtelingenopvang, waarbij men ook moet kijken naar het absorptievermogen van een gemeente, dorp of wijk. In de gemeenten Beek en Gennep zijn ze daar bijzonder voortvarend en creatief mee omgesprongen, waarbij ze het bestaande woningbestand ongemoeid hebben gelaten. In beide gemeenten hadden ze qua huisvesting de mogelijkheid daarvoor en het verdient een groot compliment hoe ze die kans hebben gegrepen en écht een stapje extra hebben gezet. Mede met de steun van de lokale inwoners, die zijn opgestaan en hebben gekeken hoe ze konden helpen. Ik ben er trots op hoe Limburg in het algemeen en deze gemeenten in het bijzonder de Oekraïners met open armen hebben verwelkomd.”

ZONDER OVERIGE VRIJWILLIGERS TEKORT TE WILLEN DOEN, HEEFT LIMBURG ÉÉN WEL ERG BIJZONDERE VRIJWILLIGER.

“De heer Frans Nelissen? Ja, dat is zeker een bijzondere vrijwilliger en uniek persoon. Ik denk dat menigeen ook niet weet dat er zoiets is als een politievrijwilliger. 2023 was het jaar waarin de vrijwillige politie haar 75-jarig jubileum vierde. En de heer Nelissen is met zijn tachtig jaar de oudste politievrijwilliger in Nederland. Hij heeft zich bijna 48 jaar bijzonder verdienstelijk gemaakt voor de samenleving en is daarvoor ook benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Ik heb het grote genoegen gehad hem te mogen spreken op het Gouvernement en hoop dat zijn verhaal mensen inspireert om vrijwilliger te worden, in wat voor hoedanigheid dan ook.”

EEN PROJECT DAT OOK NIET ZONDER VRIJWILLIGERS KAN, IS HET NATIONAAL PROGRAMMA HEERLEN-NOORD.

“Heerlen-Noord heeft te maken met enorme sociale achterstanden en kansengelijkheid. Ron Meyer staat als programmadirecteur van het Nationaal Programma Heerlen-Noord met zijn team voor de taak om, samen met bewoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties, binnen één generatie dit gebied op het landelijke gemiddelde te krijgen. Ook hier weer spelen vrijwilligers een belangrijke rol, zoals de zogenaamde ooievaarouders. Dat zijn ouders, vaak zelf met een bewogen verleden, die vanuit hun persoonlijke ervaring een luisterend oor bieden en adviezen geven aan jonge ouders in Heerlen-Noord. Ik ben er geweest en het is inspirerend om te zien met wat voor passie ze dat als vrijwilligers doen.”

“Vrijwilligers spelen een belangrijke rol.”

PARALYMPISCH HANDBIKESTER CHANTAL HAENEN IS, IN EEN ANDER OPZICHT, OOK EEN INSPIRATIE.

“Ik denk dat Chantal een lichtend voorbeeld is voor andere jongeren die te maken hebben met een beperking. Ze is een toonbeeld van doorzettingsvermogen en laat met haar wilskracht zien wat als mindervalide sporter wél mogelijk is. Daar kan iedereen, met of zonder een beperking, een voorbeeld aan nemen. Het is ook mooi om te zien hoe doelgericht ze zich voorbereidt op de Paralympische Spelen van Parijs 2024 en hoe ze daarin gesteund wordt door haar omgeving. Ik stel voor dat we in 2024 niet alleen de Nederlandse olympiërs gaan volgen, maar ook de paralympiërs, met extra oog voor de verrichtingen van Chantal.”

KIJKEND NAAR DE VERHALEN HIERVOOR HEEFT LIMBURG GENOEG OM TROTS OP TE ZIJN.

“We mogen af en toe best wat trotser zijn op wat we in Limburg allemaal doen. Limburgers zijn, in het algemeen, van nature bescheiden – té bescheiden vaak. We doen veel meer dan ze over de provinciegrenzen van ons zien. Die bescheidenheid siert de Limburger ook, maar het mag zo nu en dan wel eens gezegd worden hoe ongelofelijk veel we in deze provincie voor en met elkaar doen. Ik denk ook dat we in de samenleving meer oog mogen hebben voor de ‘kleine’ prestaties. Voor bijvoorbeeld de leerling die, mede dankzij een betrokken docent, zijn faalangst overwint en een mooie spreekbeurt houdt. Geef zo iemand een duimpje omhoog of een schouderklopje. Dat kost niks en betekent ontzettend veel voor diegene. Iedereen krijgt graag op zijn tijd een complimentje. Op sociale media strooien we kwistig met ‘vind-ik-leuks’. Laten we dat in het echte leven nu ook eens vaker doen. Dan zul je ook zien dat je terugkrijgt wat je geeft. Er wordt op allerlei vlakken ongelofelijk hard gewerkt aan de kwaliteit van onze provincie. Op bestuurlijk én ambtelijk niveau, ook binnen onze provinciale organisatie. Wat ik in dit licht wat wrang vind, is dat al die mooie initiatieven soms overschaduwd worden door grote opgaven waarmee we vaak ongevraagd te maken krijgen. Dan heb ik het over opgaven waar de landelijke politiek maar moeilijk een antwoord op kan vinden, zoals de opvang van mensen die ontheemd zijn, de crisis op de woningmarkt, armoede, eenzaamheid en personeelstekorten. Dat zijn allemaal zaken die ook de Limburgse samenleving raken en enorm onder druk zetten.”

DE LANDELIJKE POLITIEK VINDT MAAR MOEILIK OPLOSSINGEN VOOR DE GROTE OPGAVEN. WAT DOET DAT MET EEN SAMENLEVING?

“Doordat veel opgaven lang blijven liggen, zijn mensen het vertrouwen in de politiek kwijtgeraakt. Ik vind het dan ook mooi om te zien dat er door lokale bestuurders in Limburg hard wordt gewerkt aan het herstellen van dat vertrouwen en het verkleinen van de afstand tussen de politiek en de

burger. Ook dát is een kwestie van oprecht luisteren en mensen het gevoel geven dat ze serieus worden genomen. Je kunt niet enkel besluiten nemen waarmee iedereen het eens is, maar je kunt wel meer begrip creëren. We zijn met de 31 Limburgse gemeenten keihard aan het werk om het vertrouwen in de lokale politiek te herstellen.”

HOE RAKEN INTERNATIONALE ONTWIKKELINGEN DE LIMBURGSE SAMENLEVING?

“De oorlog in de Oekraïne en het conflict tussen Israël en Hamas zijn geen ver-van-mijn-bedshows, om twee voorbeelden aan te halen. Zulke internationale ontwikkelingen raken mensen en gemeenschappen, direct en indirect. Tegenwoordig heeft iedereen overal een mening over en mensen komen daardoor vaak lijnrecht tegenover elkaar te staan. Dan denk ik wel eens: heb ‘s wat meer begrip en geduld voor een ander. Je hoeft het niet met elkaar eens te worden, maar leef je in een ander in en probeer te achterhalen waarom iemand een bepaalde mening heeft. Dat helpt een gesprek en brengt je dichter bij elkaar. Communiceren is zenden en ontvangen, niet alleen dat eerste. Vooral op sociale media zenden mensen alleen maar, zonder zich ervan bewust te zijn wat hun mening met een ander doet. Het recht op de vrijheid van meningsuiting is een groot goed binnen onze democratie en samenleving. Je kunt in ons land heel wat uiten, ook al ervaren anderen dat als beledigend, stuitend of zorgelijk. Maar je kunt ook een grens overgaan. In mijn eigen achtertuin ben ik vrij om te doen en te laten wat ik wil, maar ik kan niet zomaar de erfgrens met mijn buurman overstappen. Dat is misschien een wat al te eenvoudige voorstelling van zaken, maar in zekere zin is dat ook van toepassing wanneer ik een discussie met diezelfde buurman aanga.”

ZOEKEN WE DE GRENZEN VAN DE VRIJHEID DAN TE VAAK OP?

“We mogen vooral niet vergeten dat onze vrijheid zwaarbevochten en allesbehalve vanzelfsprekend is. We mogen haar niet voor lief nemen. Daarmee sla ik bewust een bruggetje naar de Nationale Viering van de Bevrijding op 5 mei aanstaande, waarvoor Limburg in 2024 gastprovincie is. Volgend jaar markeert tevens tachtig jaar bevrijding, want zolang is het geleden dat de geallieerden voor het eerst voet op Nederlandse bodem zetten, in Limburg welteverstaan. Maar het aantal mensen dat daar uit eerste hand over kan meepraten, neemt af. Slechts één op de acht huidige Nederlanders heeft de bevrijding meegemaakt, lang niet allemaal bewust. En wereldwijd zijn er nog maar zo’n vierhonderd veteranen in leven die betrokken waren bij de bevrijding van ons land. Daarom denken we samen met het Nationaal Comité 4 en 5 mei hard na over hoe we dit kunnen organiseren, zodat ook de jongere generaties zich aangesproken voelen. Wat betekent vrijheid voor hen? Hoe gaan zij om met hun vrijheden?”

“Keihard aan het werk om het vertrouwen in de politiek te herstellen.”

GRENZEN OVERGAAN IS IN EEN ANDERE CONTEXT JUIST POSITIEF.

“Vooral in Limburg. We wonen dan wel in een uithoek van het land, maar liggen in het hart van Europa. Limburg heeft 351 kilometer buitenlandgrens. Dat maakt ons tot een gebied met grenzeloze mogelijkheden. Helaas worden die mogelijkheden nog te vaak begrensd door grensperikelen, door wetten en regeltjes die euregionale samenwerking belemmeren. Recentelijk heb ik op de vijfde Grenslandconferentie in Nijmegen, bijgewoond door bestuurders uit Gelderland, Overijssel, Limburg en Noordrijn-Westfalen, nog een vurig pleidooi gehouden om belemmerende regeltjes te versoepelen of af te schaffen. Initiatieven op het gebied van grensoverschrijdende energievoorzieningen bijvoorbeeld, zoals op de grens van Kerkrade en Herzogenrath, worden enkel tegengehouden door wetgeving. Hier liggen enorme kansen en ik ga graag voorop in de strijd om die regeltjes af te schaffen. Maak van Limburg een experimenteerregio. Dan onderzoeken we hier wel wat de belemmeringen zijn en hoe we die uit de weg kunnen ruimen. Daar zet ik graag mijn tanden in. En dan laat ik ook niet meer los.”

“Alleen ga je sneller, maar samen kom je verder.”

2023 in beeld

64

65

2 januari 2023
Proost op het nieuwe jaar, bij de nieuwjaarsreceptie in het Gouvernement aan de Maas.

66

67

12 januari 2023
Bestuurlijk Overleg in Brüggen over het thema grensoverschrijdende samenwerking, met vertegenwoordigers uit Nederland en Noordrijn-Westfalen.

23 januari 2023
Een kijkje in de keuken bij de werkplaats van de NS in Maastricht: de oudste NS-werkplaats van Nederland. In gesprek met verschillende wethouders uit de regio en met NS-directeur Wouter Koolmees.

25 januari 2023
Ambtsbezoek aan de gemeente
Gennep, hier Center Parcs in Heijen.

8 februari 2023
Een bezoek aan de Basiliek van
het Heilig Sacrament in Meerssen,
als onderdeel van een ambtsbezoek
aan de gemeente.

8 februari 2023
De finale van
het Limburgs
Vastelaoves-
leedjes Konkoeer
(LVK) in Venray.
De winst ging
naar Pruuf Mar
uit Ysselsteyn.

14 februari 2023
Knoevelemint in het Gouvernement
aan de Maas, waar de winnaars
van de verschillende vastelaoves-
kampioenschappen gehuldigd
worden.

7 maart 2023

Gouverneur Emile Roemer opent het Statenspel in de Statenzaal van het Gouvernement. Het Statenspel is een initiatief van ProDemos en Provincie Limburg om jongeren meer bij de (provinciale) politiek te betrekken.

13 maart 2023

De eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie, Frans Timmermans, op bezoek in Limburg. Met een rondleiding bij Chemelot in Sittard-Geleen en de Brightlands-campus daar, evenals de proefopstelling van de Einstein Telescope.

15 maart 2023
Een belangrijke dag voor provincies: de Provinciale Statenverkiezingen 2023. Nederland trok overdag naar de stembus, 's avonds wachtten partijen gespannen op de uitslag in het Gouvernement.

23 maart 2023

Even terug voor de klas: leerlingen van het Grotius college in Heerlen krijgen een gastles van gouverneur Emile Roemer.

76

28 maart 2023

De afscheidsvergadering van Provinciale Staten. Zij maken een dag later plaats voor de nieuw-gekozen Statenleden.

29 maart 2023

De 47 nieuwe Statenleden vlak na hun installatie. Zij vormen samen het Limburgs parlement voor 2023-2027.

13 april 2023

Opening van het MosaKids Kinderziekenhuis in Maastricht. Het Maastricht UMC+ heeft met MosaKids de zorg voor kinderen een eigen naam gegeven.

16 april 2023

Altijd weer een hoogtepunt voor wielervanhebbers: de Amstel Gold Race in het Limburgse Heuvelland. Met wederom een spannende editie bij de mannen én vrouwen.

18 april 2023

Struikelsteentjes in Maastricht, ter nagedachtenis aan 22 vermoorde Maastrichtse Joden in de Tweede Wereldoorlog. Kinderen van de slachtoffers waren aanwezig bij het leggen van de steentjes.

4 mei 2023
Emile Roemer en zijn vrouw Aimée leggen een krans bij de dodenherdenking in Milsbeek, gemeente Genneep.

8 mei 2023
Een kijkje bij de eerste grootschalige productiefaciliteit van Mosa Meat, waar kweekburgers geproduceerd worden. Een mooi voorbeeld van baanbrekende Limburgse innovatie. Op de foto sterrenkok Hans van Wolde aan het werk met de Mosa-burger.

4 mei 2023
Dodenherdenking op het Koningsplein in Maastricht.

10 mei 2023
Op ambtsbezoek in de gemeente Valkenburg aan de Geul. Daar hoort natuurlijk een bezoek aan de Gemeentegrot bij.

28 mei 2023
Memorial Day in Margraten. Op de Amerikaanse Begraafplaats worden de Amerikaanse militairen herdacht die tijdens de Tweede Wereldoorlog sneuvelden in Europa in het bijzijn van ambassadeur Shefali Razdan Duggal.

85

30 mei 2023
De Eerste Kamerverkiezingen in het Gouvernement, waarbij de Statenleden hun stem uitbrengen op kandidaten voor de Eerste Kamer. De stemmen worden vervolgens afgeleverd in Den Haag.

5 juni 2023

Prijzuitreiking in Hoensbroek, bij het voetbaltoernooi voor mensen met een beperking van de stichting Echte Helden Club. Meer dan 400 voetballers uit Nederland, België en Duitsland verschenen hier aan de aftrap.

7 juni 2023

Beëdiging van nieuwe militairen in Venlo. Nieuwe leden van het Regiment Limburgse Jagers leggen traditioneel hun eed af in Limburg.

86

8 juni 2023

Op Ambtsbezoek in Venlo, waar onder meer een rit per schoolbus naar de Fontys Hogeschool op het programma stond.

9 juni 2023

Informateurs Petra Dassen-Housen en Jan Schrijen presenteren samen met de onderhandelende partijen het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt' in Lottum.

Het nieuwe college van Gedeputeerde Staten: Michael Theuns, Jasper Kuntzelaers, Marc van Caldenberg, Elianne Demollin-Schneiders, Leon Faassen en Stephan Satijn.

12 juni 2023

Bronkmaandag in Eijsden, een feestelijke traditie die onder meer bestaat uit een jaarlijkse Sacramentsprocessie op de tweede zondag na Pinksteren en op maandag en dinsdag de Cramignon ofwel 'reidansen'.

15 juni 2023
De ambassadeur van Letland, Aiga Liepina (tweede van links), komt op bezoek. Op de foto bij het Verdrag van Maastricht in het Gouvernement.

92

93

22 juni 2023
Het college van Gedeputeerde Staten neemt afscheid. Ieder van hen ontving de Gouverneurspenning als dank voor hun inzet 'Uit dank dat u er was toen Limburg u nodig had'.

16 juni 2023
Bijeenkomst van het Benelux Parlement in het Gouvernement, met tal van internationale sprekers.

23 juni 2023
Installatie van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten voor 2023-2027. Zij leggen elk de eed of belofte af.

24 juni 2023
Achter de schermen bij Jera On Air. Dit alternatieve muziekfestival in Ysselsteyn trekt jaarlijks 35.000 bezoekers.

18 juli 2023
Samen met gedeputeerde Michael Theuns bij het project Grensmaas: het grootste rivierproject in uitvoering in Nederland.

19 juli 2023
In gesprek bij Buitencentrum De Spar in Haalen: al meer dan 75 jaar de kampeerplek voor jeugdwerk en -verenigingen.

25 juli 2023
Wat moet je doen als er brand uitbreekt? Dat leren kinderen en senioren bij de Risk Factory in Venlo. Een belevingscentrum voor allerlei scenario's op het gebied van veiligheid en gezondheid.

28 juli 2023
Op bezoek bij de Kunradersteengroeve in Voerendaal. Hier wordt Kunradersteen gedolven, een uniek Limburgs product.

29 juli 2023
Een indrukwekkend stukje cultureel historisch erfgoed in de openlucht bij het Internationaal Historisch Festival in Panningen. Een feest voor jong en oud om oldtimers van tractoren, bussen, vrachtauto's en de verhalen van liefhebbers te horen.

1 augustus 2023
Veiligheid is belangrijk in de grensregio. Samen met minister-president Wüst van NRW een bezoek aan het Grensoverschrijdend Politieteam in Nettetal.

2 augustus 2023
Achter het stuur van een hypermoderne spiegelloze vrachtwagen bij een bezoek aan Keijbeck Opleidingen in Susteren.

9 augustus 2023
Op bezoek bij British American Infantry Vehicles in Nederweert. Hier sleutelen bevlogen monteurs urenlang aan de meest uiteenlopende militaire voertuigen, die wereldwijd worden geleverd.

12 augustus 2023
Een indrukwekkende traditie: Draaksteken in Beesel. Eens per zeven jaar wordt deze eeuwenoude voorstelling opgevoerd. Maar liefst 800 acteurs en medewerkers werken mee aan de voorstelling, volledig in het dialect.

16 augustus 2023
De opening van het Limburg Festival: een vijfdaags internationaal festival met culturele activiteiten in heel Midden-Limburg.

3 september 2023
Viva Classic Live: genieten van klassieke muziek in hartje Venlo.

2 september 2023
De jaarlijkse herdenking bij het Nationaal Indië-monument 1945-1962 in Roermond, een moment voor de gesneuvelden in o.a. Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea.

4 september 2023
Een bijzondere rit tijdens autotocht Sittard Klassiek.

21 september 2023
Koning Willem-Alexander bezoekt Limburg. De Koning opende hier de nieuwe, duurzame wasserij van Nedlin in Elsloo.

27 september 2023
Huldiging van de winnaar van het OLS 2023, Schutterij Sint Antonius Nederweert, in het Gouvernement.

10 oktober 2023
De gouverneur als maestro tijdens jubileumconcert van Muziekgezelschap Juliana Holtum.

8 november 2023
Bård Ivar Svendsen, de ambassadeur van Noorwegen in Nederland, op bezoek in het Gouvernement.

27 oktober 2023
Topsport in Limburg. Gouverneur Roemer bezoekt het damesteam van volleybalvereniging Peelpush uit Meijel, dat uitkomt in de eredivisie.

9 november 2023
Kennismaking met een delegatie van het 1 German-Netherlands Corps van de NATO, gelegerd in het Duitse Münster. Een mooi voorbeeld van samenwerking buiten de landsgrenzen.

9 november 2023
Matteo Renzi, de voormalig minister-president van Italië, nu senator voor Florence, in het Gouvernement. Hij gaf een toespraak over de huidige staat en toekomst van Europa.

104

11 november 2023
De 11e van de 11e is traditioneel de aftrap van het Vastelaovendseizoen, dit jaar op het Stationsplein in Roermond. Vanaf 11.11 uur genieten carnavalsvierders van een dag vol optredens.

20 november 2023
'Knuffels kunnen niet praten, jij wel. Dat was dit jaar het thema van de Week tegen Kindermishandeling. De gouverneur is voorzitter van de Beweging Limburg tegen Kindermishandeling.

107

28 november 2023

Het college van Gedeputeerde Staten.
Achter v.l.n.r. Marc van Caldenberg,
Diederik Timmer (provinciesecretaris),
Stephan Satijn, Jasper Kuntzelaers.
Voor v.l.n.r. Michael Theuns, Léon
Faassen, Emile Roemer (voorzitter GS)
en Elianne Demollin-Schneiders.

30 november 2023

Een bijeenkomst van ICT&Health in
het Gouvernement. Dit grote zorg-
innovatiecongres vindt van 14 tot en
met 16 mei 2024 plaats in Maastricht.

6 december 2023
Grenslanconferentie tussen
Noordrijn-Westfalen en Nederland.

9 december 2023
Kennismaking leden Bestendige
Deputatie Belgisch Limburg met leden
van het College van Gedeputeerde
Staten Nederlands Limburg.

11 december 2023
Opening van het nieuwe
bezoekerscentrum op de Amerikaanse
begraafplaats te Margraten.

8 december 2023
In de galerij van het Gouvernement
hangt een portret van alle voormalig
gouverneurs. Op vrijdag 8 december
is het portret van Theo Bovens onthuld.
Van 2011 tot en met 2021 was Bovens
gouverneur van Limburg. Het portret
van Bovens is gemaakt door kunstenaar
Judith Krebbekx uit Meerssen.

108

109

12 december 2023

Aandacht voor reanimatie in het MECC in Maastricht. Meer dan 1.500 scholieren leerden, onder muzikale begeleiding van André Rieu en zijn orkest, een reanimatie uit te voeren.

14 december 2023

De jaarlijkse bijeenkomst van Belgische en Nederlandse bestuurders langs de Maas in het prachtige Oud-Rekem, het grensoverschrijdende RivierPark Maasvallei.

16 december 2023

Gouverneur Roemer zit naast Jan Terlouw bij de Jan Terlouw Verhalenprijs in Heerlen. Aan deze schrijfwedstrijd deden dit jaar 107 klassen van primair en voortgezet onderwijs mee, 2.500 scholieren in totaal.

20 december 2023

Oud-bisschop Harrie Smeets (midden) is overleden. Dertig jaar lang heeft Harrie zich vol overgave ingezet voor Limburg en de Limburgers.

22 december 2023

De gouverneur wenst alle Limburgers fijne feestdagen en een gezond 2024.

Enkele kijktips

Het is een onmogelijke opgave om elk werkbezoek of evenement op te nemen in dit overzicht. Hier nog enkele leuke video's die een beeld geven van diverse activiteiten door Limburgers. Volg Provincie Limburg op sociale media voor nog meer video's.

114

2023,
alle
gegevens
op een
rij

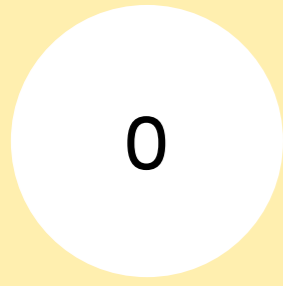
Statenleden

Vertegenwoordigde politieke partijen

PS-vergaderingen

Digitale stemvergadering

Statenvoorstellen

Aangenomen Statenvoorstellen

Burgers aan het woord tijdens een vergadering

Burgers aan het woord tijdens een commissievergadering

Totaal aan ingekomen stukken

Extern ingekomen stukken

Uitnodigingen

Provinciale Staten in cijfers 118

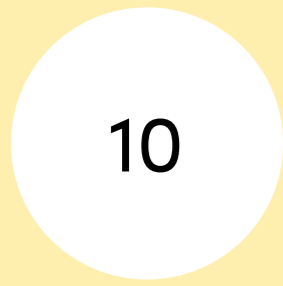
Schriftelijke vragen

Ingediende moties

Aangenomen moties

Amendementen

Aangenomen amendementen

119

Provinciale Staten in contact met burgers

Provinciale Staten (PS) vertegenwoordigen de Limburgers. Zij zijn het algemeen bestuur van onze provincie. Daarom wordt PS ook wel het Limburgs Parlement genoemd. Statenleden zijn geen beroeps- of volksvertegenwoordigers, zoals de leden van de Tweede Kamer.

Leden van PS doen hun politieke werk meestal in combinatie met een baan. Vanuit hun kaderstellende taak bepalen Provinciale Staten in hoofdlijnen het beleid en op basis van hun controlerende taak toetsen ze Gedeputeerde Staten op de uitvoering van het beleid. Het aantal inwoners van de provincie bepaalt het aantal Statenleden. De gouverneur, Emile Roemer, is de voorzitter van Provinciale Staten.

FEITENOVERZICHT

Provinciale Staten publiceren jaarlijks een feitenoverzicht met een terugblik op activiteiten en bijzonderheden. Scan de QR-code om deze te bekijken.

INSTALLATIE VAN PS 2023 – 2027

Tijdens een bijzondere vergadering van Provinciale Staten zijn op 29 maart 2023 de 47 gekozen Limburgse Statenleden voor de 26e Statenperiode geïnstalleerd. De Statenleden legden hiertoe de volgens de Provinciewet voorgeschreven eed of verklaring en belofte af.

De 47 Statenleden komen voort uit 14 fracties: BBB (10 zetels), PVV (6 zetels), VVD (5 zetels), CDA (5 zetels), GroenLinks (4 zetels), PvdA (3 zetels), SP (3 zetels), D66 (3 zetels), LOKAAL-LIMBURG (2 zetels), JA21 (2 zetels), Partij voor de Dieren (2 zetels), Forum voor Democratie (1 zetel), 50PLUS (1 zetel) en Loomans (1 zetel).

Het Presidium is het dagelijks bestuur van Provinciale Staten. Het bestaat per 31 december 2023 uit 13 fractievoorzitters en 1 adviserend lid. Nadat de heer Loomans zich heeft afgesplitst van de Partij voor de Dieren, is de fractievoorzitter van Horizon als adviseur tot het Presidium toegetreden. De heer Roemer is voorzitter van het Presidium. In 2023 vergaderde het Presidium 8 keer en in aanloop naar een nieuw bestuur vergaderde het Seniorenconvent 8 keer tijdens de Interim Statenperiode.

Provinciale Staten

120

AFSCHEID VAN PS 2019 – 2023

Gouverneur Emile Roemer overhandigde op 28 maart 2023, tijdens de laatste vergadering van Provinciale Staten in de huidige samenstelling, aan 4 scheidende Statenleden de versierselen die horen bij een Koninklijke Onderscheiding. In totaal hebben 24 Statenleden afscheid genomen van Provinciale Staten.

Het college van Gedeputeerde Staten (GS) is het dagelijks bestuur van de provincie Limburg. Op 15 maart 2023 waren er provinciale verkiezingen, die ook in Limburg zorgden voor een andere samenstelling van het college.

AFSCHEID VAN ‘EXTRAPARLEMENTAIR COLLEGE’

Halverwege de afgelopen zittingsperiode van Provinciale Staten kreeg Limburg te maken met een bestuurscrisis, waarbij het gehele toenmalige college van GS, inclusief toenmalig gouverneur Theo Bovens, aftrad. Dat heeft veel teweeggebracht voor het bestuur, de ambtelijke organisatie en de hele provincie. Johan Remkes werd aangesteld als waarnemend commissaris van de Koning en hij vormde vervolgens een nieuw college van Gedeputeerde Staten.

Op donderdag 22 juni 2023 is er afscheid genomen van het extraparlementair college van Gedeputeerde Staten (GS). De 6 leden: Madeleine van Toorenburg, Stephan Satijn, Geert Gabriëls, Lia Roefs, Maarten van Gaans-Gijbels en Ad Roest hebben tijdens een afscheid van de gouverneur de erepenning ontvangen met bijzondere inscriptie als blijk van dank voor hun verdiensten voor Limburg.

“Aan jullie werd gevraagd om alles uit je handen te laten vallen en gedeputeerde te worden in dit huis. Om je gezinsleven op een laag pitje te zetten en je in een razend tempo in te lezen in veelal complexe materie. Om je een extraparlementaire constructie eigen te maken. Om aan de slag te gaan, vanuit liefde en verantwoordelijkheid voor Limburg. En sinds dag één, op 2 juli 2021, hebben jullie je met hart en ziel ingezet.”

Speech cdK tijdens afscheid GS op 22 juni 2023

121

Gedeputeerde Staten

INSTALLATIE VAN HET COLLEGE 2023–2027

Vrijdag 23 juni 2023 werd na onderhandeling het nieuwe college van GS voor de periode 2023 – 2027 geïnstalleerd.

De leden en hun portefeuilles zijn:

- **Léon Faassen** (BBB): portefeuille Landelijk gebied, Vastgoed, IPO-bestuur
- **Stephan Satijn** (VVD): portefeuille Economie, Financiën en Bedrijfsvoering, Public affairs
- **Michael Theuns** (CDA): portefeuille Ruimte, Wonen, Water, Bodem en Leefbaarheid
- **Jasper Kuntzelaers** (PvdA): portefeuille Cultuur en Erfgoed, Mobiliteit, Landbouw
- **Marc van Caldenberg** (SP): portefeuille Sociale agenda en Sport, Energie en Klimaat, Milieu, Toezicht en handhaving
- **Elianne Demollin-Schneiders** (BBB): portefeuille Bestuur, Onderwijs en Arbeidsmarkt, Grond, Regiodeals en Europese fondsen

COALITIEAKKOORD: ELKE LIMBURGER TELT

Onder begeleiding van (in)formateurs Petra Dassen-Housen en Jan Schrijen is er gewerkt aan een sterke en stabiele coalitie voor Limburg. Vanuit deze opdracht van Provinciale Staten staan de maatschappelijke opgaven en beoogde impact voor Limburg centraal. Of het nu gaat om keuzes maken binnen schaarse ruimte, het stimuleren van duurzame energievoorziening, richting geven aan de grote veranderingen op het platteland, de bereikbaarheid en leefbaarheid van steden en dorpen, het terugdringen van sociale achterstanden, of juist het werken aan een aantrekkelijk cultureel klimaat en een toekomstbestendige economie. Allemaal onderwerpen die de Limburgers direct raken en waarin de provincie een bepalende rol vervult.

Het coalitieakkoord draagt dan ook de toepasselijke titel ‘Elke Limburger Telt’. Scan de QR-code voor een link naar het coalitieakkoord (.pdf).

Boven: Installatie burgemeester Hillenaar
Onder: Installatie burgemeester
Hoogtanders

BENOEMINGEN BURGEMEESTERS & DIJKGRAAF

In 2022 werden er, in verband met de gemeenteraadsverkiezingen en daaropvolgende collegevorming, geen nieuwe Kroonbenoemde burgemeesters geïnstalleerd. Op diverse plaatsen werden waarnemend burgemeesters aangesteld. In 2023 is er zodoende een groot aantal benoemingen.

Limburg telt 31 Limburgse gemeenten, waarvan in 2023 nieuw zijn aangesteld:

23-3	mr. A.P. Krijnen, Eijsden-Margraten
01-7	mr. W.A.G. Hillenaar, Maastricht
11-7	ir. M.C. Uitdehaag, Venray
12-7	D.W.J. Schneider, Maasgouw
13-7	S.C.J. Scheepers, Simpelveld
20-9	drs. Y.F.W. Hoogtanders, Roermond

HERBENOEMINGEN BURGEMEESTERS

8-5	ing. N.H.C. Ramaekers-Rutjens, Gulpen-Wittem
-----	--

Kennismakings- en ambtsbezoeken gemeenten

122

AFSCHEID VAN BURGEMEESTERS

23-3	drs. G.J.M. Cox, Eijsden-Margraten
01-7	mr. J.M. Penn-te Strake, Maastricht
11-7	L.A.M. Kompier, Venray
12-7	drs. S.H.M. Strous MPM, Maasgouw
12-7	D.W.J. Schneider, Simpelveld
20-9	O. Hoes, Roermond

AMBTSBEZOEKEN

11-1	Voerendaal
18-1	Maasgouw
25-1	Gennep
08-2	Meerssen
15-2	Mook en Middelaar
01-3	Horst aan de Maas
08-3	Roermond
06-4	Beesel
08-5	Gulpen-Wittem
10-5	Valkenburg aan de Geul
24-5	Landgraaf
01-6	Vaals
08-6	Venlo
31-8	Beek
13-9	Kerkrade
21-9	Leudal
05-10	Beekdaelen
11-10	Stein
30-10	Sittard-Geleen
09-11	Heerlen

WATERSCHAP LIMBURG

De minister van Infrastructuur en Waterstaat heeft aan mij de opdracht gegeven om de procedure op te (laten) starten om een externe waarnemend voorzitter van het Waterschap Limburg te benoemen.

Waarneming

14-6 drs. L.H.J. Verheijen

Afscheid

1-6 drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck

BEMIDDELINGEN

De commissarissen van de Koning hebben een soort ombudsfunctie voor burgers die een conflict hebben met de Overheid. Er is geen wettelijke grondslag voor deze ombudsfunctie, het is vooral een vorm van mediation, waarbij burgers een luisterend oor en - waar mogelijk - handelingsperspectief wordt geboden. De gouverneur gaat te rade bij de burgemeester van de betreffende gemeente of instantie in het kader van hoor en wederhoor.

In 2023 steeg het aantal Limburgers dat een beroep op mij deed ten opzichte van het jaar hiervoor. Het gevoel als burger niet gehoord te worden, is vaak de onderliggende boodschap. Het gaat om zeer diverse onderwerpen: van vragen op het gebied van ruimtelijk ordening, veiligheid of sociale zekerheid.

Ook bestuurlijke onderwerpen, vragen over democratische processen en hulpvragen van maatschappelijke organisaties kwamen voorbij.

ONVERWIJLDE BIJSTAND

Verzoeken om onverwijld bijstand zijn een bijzondere soort van bemiddelingsverzoeken. Hier is wél sprake van een wettelijke taak, die is vastgelegd in artikel 81 van de Participatiewet. De bijstand bestaat uit een voorschot, in de vorm van een renteloze lening. In 2023 heb ik diverse verzoeken om onverwijld bijstand ontvangen.

MAATSCHAPPELIJK MIDDENVELD

In 2022 en 2023 organiseerde ik samen met drie gemeenten in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg sessies met het maatschappelijk middenveld. Hierbij ging ik in gesprek met een vertegenwoordiging namens het brede maatschappelijke veld in de regio, waarbij ik tweemaal met name sprak over het functioneren van de overheid in het algemeen en eenmaal specifiek over het thema veiligheid.

Horst aan de Maas

Op 20 juli 2022 vond in het Noord-Limburgse Horst aan de Maas de aftrap plaats van de reeks bijeenkomsten omtrent bestuurscultuur, gericht op het maatschappelijk middenveld. De kernwoorden van de avond waren actief, communicatief en responsief. Er werd gewerkt met prikkelende stellingen, gebaseerd op een drietal overkoepelende onderwerpen: kennis van en over de overheid en de relatie met de samenleving, democratie en burgerschap, en als laatste onderwerp de onderlinge relaties en verhoudingen binnen de samenleving.

Roerdalen

Op 24 januari 2023 vond in Roerdalen, Midden-Limburg, de tweede bijeenkomst plaats. Ook deze keer mocht ik gasten uit de volledige breedte van de samenleving verwelkomen: van wijkagent tot kledingbank, van welzijnsorganisaties tot de fietsersbond en woningcorporatie, en van de pastoor en eigenaresse van een landgoed tot de Maharishi European Research University. We concludeerden met alle aanwezigen dat er veel óver mensen wordt gepraat, maar weinig mét mensen.

Kerkrade

Op 7 februari 2023 vond in de Zuid-Limburgse gemeente Kerkrade de derde bijeenkomst in deze reeks plaats. De opkomst was breed en niet aan de gemeentegrens gebonden. Aanwezig waren vele ondernemers, van mkb tot grote internationale organisaties, maar ook diverse jeugdwerkers en vertegenwoordigers van bedrijventerreinen. De nadruk van de bijeenkomst lag sterk op bestuurscultuur in relatie tot veiligheid(sbeleving) en het tegengaan van ondermijnende criminaliteit.

Tevens nodigde ik een groep van zeer bijzondere Limburgers uit ons maatschappelijk middenveld uit om op 16 juli 2023 met mij samen in gesprek te gaan over de thema's die hen, de samenleving en de overheid raken.

123

BESTUURSCULTUUR

In 2021 is door de toenmalige commissaris van de Koning, dhr. Remkes, een programma bestuurscultuur gestart. In 2022 is onder aansturing van de huidige aangetreden commissaris van de Koning een stevige voortzetting gegeven aan het programma, met als belangrijke aandachtspunten:

- Het opstellen van een werkplan bestuurscultuur. In dit werkplan is een groot aantal acties bij elkaar gebracht, met als centrale thema 'de betrouwbare overheid'. In het werkplan zijn de vele aanbevelingen die in 2021 en 2022 zijn geformuleerd in samenhang gebracht. De Staten hebben dit werkplan in december 2022 mede vastgesteld.
- Het opnieuw openstellen van een Meldpunt Bestuurscultuur, met veel aandacht voor direct contact met melders.
- Het verbreden van de aandacht van specifiek bestuurlijke en ambtelijke integriteit naar het meer algemene thema 'kwaliteit van de overheid'.

Begin 2023 zijn de aanbevelingen die in het programma zijn opgenomen aangevuld met de aanbevelingen die de Zuidelijke Rekenkamer in het rapport 'Gezagwaardig Limburgs Bestuur' (meta-evaluatie) heeft geformuleerd. De Staten hebben de aanbevelingen in dit rapport in februari 2023 integraal overgenomen.

Het blijft een proces waaraan we structureel in gezamenlijkheid moeten blijven werken. Nu en in de toekomst. In de werkgroep 'versterking positie Provinciale Staten' zijn er dit jaar ideeën besproken over onder meer de informatievoorziening van (de leden van) PS en checks and balances bij GS. Hierover hebben we op 8 december de Staten geïnformeerd en opnieuw een stap gezet: meer transparantie en ruimte voor advies van bijvoorbeeld de ambtelijke organisatie.

Het afgelopen jaar is er opnieuw veel werk verzet rond het thema bestuurscultuur. Zo zijn er bijvoorbeeld verschillende bijeenkomsten met het maatschappelijk middenveld georganiseerd. Zowel in Roerdalen (januari) als in Kerkrade (februari) is er gesproken met een grote en zeer belangstellende groep mensen die vanuit verschillende verantwoordelijkheden betrokken zijn bij het functioneren van de overheid.

Daarnaast is er begin 2023, in de vorm van een pilot voor een provinciaal steunpunt, samen met ProDemos (het Huis voor democratie en rechtsstaat) ingezet op het meer betrekken en vergroten van de bekendheid bij Limburgers van democratie en bestuur. Niet alleen door het bevorderen van de opkomst bij verkiezingen. Deze pilot loopt ook in de komende periode nog door.

Op de reeds ingezette weg van het verkleinen van de afstand tussen PS en de ambtelijke organisatie, zijn ook in 2023 weer stappen gezet, door in goede samenspraak met de Griffie te organiseren dat de nieuwe Statenleden worden geïnformeerd en meer naar buiten gaan tijdens 'PS on Tour'. Ook dit proces zal altijd om aandacht en balans vragen, en in 2024 voortgang blijven vinden.

Er is ook werk gemaakt van duurzame borging in de organisatie, door de functie van procesregisseur weerbare overheid structureel op te nemen in de formatie van het kabinet van de commissaris van de Koning. Hiermee wordt onder andere de aanbeveling van de Zuidelijke Rekenkamer geborgd, om tot een breed loket voor meldingen te komen. In 2023 zijn – deels in aansluiting op eerder ingediende meldingen en deels in de vorm van nieuwe meldingen – ruim 30 kwesties (opnieuw) onder de aandacht van de gouverneur gebracht.

Kwaliteit Openbaar Bestuur 124

Samen met Provinciale Staten is er gesproken over de uitkomsten van het onderzoek door de Zuidelijke Rekenkamer. De aanbevelingen zijn inmiddels grotendeels tot uitvoering gebracht. Dit heeft geresulteerd in verdere aanscherping van protocollen. Daarnaast is er, na de verkiezingen van maart 2023, ook aandacht geweest bij de zogenaamde spiegelgesprekken van PS en ook in de gesprekken van GS. Overigens is dit ook zichtbaar terug te lezen in het overdrachtsdocument 'Sterke Staten'.

Dit document is ook voor het publiek terug te vinden op de provinciale website via deze QR-code.

Hoewel de gouverneur niet altijd een oplossing kan aanreiken, omdat het ook zaken buiten het provinciale domein zijn, is er wel ruimte voor ondersteuning, advies en een gesprek. Ook is er een beroep gedaan op de onafhankelijk externe adviseur voor ondersteuning en advies. Sommige meldingen kunnen worden aangeduid als een formele klacht, andere kunnen worden opgevat als een verzoek om bemiddeling (bijvoorbeeld in kwesties die formeel op gemeentelijk niveau thuishoren). In een aantal gevallen gaat het om meldingen op het terrein van integriteit. Naast nieuwe meldingen zijn er ook diverse herhalingen van meldingen en worden er verzoeken ingediend om de eerder aan de melders voorgelegde conclusies te heroverwegen. In de toekomst blijven we door de interne inbedding zorgen voor een loket dat zorg draagt voor een multidisciplinaire onafhankelijke aanpak.

Daarnaast is een aanvullende klokkenluidersregeling in werking getreden. Daardoor is er nu naast werknemers ook voor niet-werknemers van onze organisatie conform afspraak een meldregeling beschikbaar: de 'Regeling melden vermoeden van een misstand voor niet-werknemers'. Deze regeling biedt een voorziening voor personen die geen provincied medewerker zijn, maar die wel melding willen doen van een vermoeden van een misstand vanuit een werkgerelateerde context met de Provincie Limburg. Deze laatste voorwaarde vloeit voort uit de EU-klokkenluidersrichtlijn. De regeling beschrijft de procedure en biedt tevens waarborgen tegen benadeling voor de melder. Daarbij hebben we gebruikgemaakt van kennis bij andere organisaties en moet het laagdrempelig zijn om te benaderen. Met de start van de nieuwe Staten eerder dit jaar, is er een moment aangebroken om opnieuw de balans op te maken en nieuwe accenten te leggen. Een zeer groot deel van de aanbevelingen en acties is uitgevoerd, en de activiteiten ten behoeve van het meldpunt zijn vrijwel volledig afgesloten. Samen met de andere Limburgse overheden kan met vertrouwen een nieuwe fase worden gestart, namelijk Kwaliteit Openbaar Bestuur (KOB). Samen met de ambtelijke organisatie en Griffie blijven we dan ook intensief samenwerken op dit thema. Dicht bij de Limburgers, met openheid en een luisterend oor alsook in een goede en ondersteunende verbinding naar Provinciale Staten.

BESTUURLIJKE INTEGRITEIT

Integriteit verdient steeds onze voortdurende aandacht. Binnen het college van Gedeputeerde Staten in Limburg heeft de gouverneur het thema integriteit in de portefeuille. Daarnaast heb ik als commissaris een wettelijke zorgplicht om de bestuurlijke integriteit in de provincie te bevorderen. Op grond van de Provinciewet adviseert en bemiddelt de gouverneur bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is. Als commissaris van de Koning heb ik daarmee taken op het gebied van integriteit die zich

uitstrekken over Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, de provinciale ambtelijke organisatie en het lokaal bestuur in Limburg. Daarbij zetten wij in op een robuuste en weerbare integriteitscultuur.

Bewustwording integriteit nieuwe leden van PS en GS

Na de verkiezing voor Provinciale Staten begin 2023 hebben wij vanaf moment één bijzondere aandacht gehad voor de integriteit bewustwording van alle geïnstalleerde Statenleden. Met alle 47 Statenleden heb ik als commissaris van Koning voorafgaand aan hun beëdiging individuele spiegelgesprekken over integriteit gevoerd. In ieder gesprek is uitgebreid stilgestaan bij eventuele risico's, kwetsbaarheden of aandachtspunten als gevolg van eerder vervulde functies, nevenfuncties, belangen of relaties.

Ook de werkgroep Versterking Positie Provinciale Staten (VPPS) blijft, weliswaar in een nieuwe samenstelling van Statenleden, doorwerken aan de opdracht om daartoe concrete en uitvoerbare producten te ontwikkelen. Die producten zien toe op de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende functie van PS.

Scan de QR-code voor een interview met de Voorzitter van de Werkgroep VPPS.

P-23-002 Statenvoorstel Presidium inzake innovaties processen Provinciale Staten (PS DOC-00422493).

Ten behoeve van de vorming van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten is er door een extern bureau een uitgebreide risicoanalyse integriteit van de kandidaat-gedeputeerden uitgevoerd. Over de analyse en de daaruit getrokken conclusies is met de individuele kandidaten uitvoerig gesproken. Daarbij zijn waar nodig beheersafspraken gemaakt om mogelijke risico's of kwetsbaarheden op het gebied van integriteit te voorkomen. Mijn conclusie, – dat mij niet is gebleken van feiten en omstandigheden op het gebied van integriteit die een beletsel vormen voor de benoeming van de kandidaat-gedeputeerden van de Provincie Limburg – heb ik gedeeld met de Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven van Provinciale Staten.

Mededeling portefeuillehouder inzake Constituerend beraad en definitieve portefeuilledeling college van Gedeputeerde Staten, brief cdK van 27 juni 2023

Limburgse samenwerking kwaliteit openbaar bestuur

In het Limburgse openbaar bestuur kreeg de Stuurgroep Kwaliteit Openbaar Bestuur onder voorzitterschap van de gouverneur een voortrekkersrol op de bestuurlijke samenwerking op de brede thema's kwaliteit openbaar bestuur, integriteit en ondermijning. De stuurgroep bestaat uit de commissaris van de Koning, tevens de voorzitter van de stuurgroep, de voorzitter van het Waterschap Limburg en diverse Limburgse burgemeesters. Wijzigingen in de samenstelling in 2023 zorgen daarbij voor nieuw elan en extra stimulans. We delen en bundelen onze kennis, vertalen landelijke ontwikkelingen naar de Limburgse context en ontplooiën activiteiten die aansluiten bij de actualiteit in ons lokaal bestuur. Samen met de Werkgroep Kwaliteit Openbaar Bestuur bouwen we verder aan de doorontwikkeling en versterking van de Limburgse kwaliteit van het openbaar bestuur.

Jaarverslag Integriteit

Een transparante en integere overheid is een noodzakelijke voorwaarde voor vertrouwen van burgers in de overheid. Sinds 2019 is er tevens een afzonderlijk Jaarverslag Integriteit. Het Jaarverslag Integriteit 2022 is terug te vinden op de website van de Provincie Limburg, gebruik de QR-code.

Introductieprogramma

Introductieprogramma integriteit voor nieuwe medewerkers en trainees in 2023:

- 3 workshops voor nieuwe medewerkers
- 1 workshop voor RichtingZuid (trainees)
- 77 nieuwe medewerkers en 20 trainees

Weerbare overheid

Ten behoeve van de bevordering van een weerbare overheid is eind september de Limburgse Norm gepresenteerd (www.limburgsenorm.nl). Dit document is een handreiking voor een weerbare overheid waar alle Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg en het Waterschap Limburg zich aan committeren. Het document is tot stand gekomen onder regie van het Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC) in nauwe samenwerking met de genoemde partners.

Met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ondersteuningsteam) en het IPO zijn in 2023 via het Netwerk Weerbaar Bestuur (www.weerbaarbestuur.nl) de lijnen stevig aangehaald. Samen wordt onder andere gewerkt aan de meldings- en aangiftebereidheid van politieke ambtsdragers en ambtelijke organisaties.

De wet Bibob

Een instrument om ondermijning tegen te gaan is de wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob). Eerder is besloten om toepassing van de Wet Bibob te intensiveren. Als reactie hierop is in 2023 een tweede Bibob-onderzoeker aangesteld. Het voornemen is om in de eerste helft van 2024 het Bibob-team te complimenteren met een coördinator.

Ook het Bibob-beleid wordt geactualiseerd en treedt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 in werking. In 2023 onderzocht het Bibob-team 10 zaken, na meldingen uit de eigen organisatie of op basis van de Bibob-beleidslijn.

Ondermijning

De in gang gezette beweging wordt geborgd en verder uitgebouwd door de procesregisseur Weerbare Overheid.

Samen met het RIEC is, via lunchbijeenkomsten clusterbreed, gewerkt aan bewustwording rondom ondermijning en Bibob. Ook is hier uitgebreid aandacht aan gegeven tijdens de Statendag op 25 augustus. Via intranet, de provinciale podcast en het personeelsblad wordt de aandacht 'warm' gehouden. In goede samenwerking met de griffie is ook PS aangehaakt.

126

RISK FACTORY

In navolging van het succes van de Risk Factory in Venlo, die in 2019 haar deuren opende, is door de Zuid-Limburgse bestuurders de wens geuit om ook in deze regio een vergelijkbaar educatief belevingscentrum te realiseren. Met realistische en interactieve scenario's – zoals brandgevaar, phishing of cyberpesten, verkeersveiligheid, groepsdruk, 112-bellen en (positieve) gezondheid – ervaren scholieren van het basisonderwijs en senioren (on)gezondheid en (on)veiligheid én leren ze hoe te handelen. Dit alles vindt plaats onder één dak.

Na een beeldvormend bezoek in het begin van het jaar, is in juli 2023 tijdens een bestuurlijk overleg de wens bekrachtigd tot realisatie van een Risk Factory in Zuid-Limburg. Natuurlijk heb ik ook als gouverneur een bezoek gebracht en steun ik de bestuurlijke wens om dit initiatief Limburgbreed uit te rollen van harte. Inmiddels is een subsidieaanvraag in behandeling om te komen tot een haalbaarheidsstudie/businesscase. Ook hebben oriënterende gesprekken plaatsgevonden, om te bezien in hoeverre financieel kan worden ondersteund bij de opzet en realisatie van een Risk Factory in Zuid-Limburg.

Daarnaast heeft de Risk Factory in Venlo de wens uitgesproken om een fysieke uitbreiding te doen (met een tweede ruimte op dezelfde locatie) en de huidige doelgroepen (basis-schooll leerlingen en senioren) verder uit te breiden met de doelgroep scholieren uit het voortgezet onderwijs. Op dit moment loopt de ontwikkeling van de businesscase voor deze gewenste uitbreiding en op basis hiervan wordt een bestuurlijk besluit genomen. Een gezonde ambitie waar we als provincie ook inventariseren welke onderdelen van ons beleid aanknopingspunten bieden voor inhoudelijke of financiële ondersteuning voor de gewenste aanpassing en uitbreiding van doelgroepen, accommodatie en scenario's.

Voor meer informatie over de RiskFactory van de veiligheidsregio Limburg-Noord, bekijk ook de website

127

Openbare Orde en Veiligheid

PROVINCIAAL KETENREGISSEUR NATUURBRANDBEHEERSING

Samen met de gedeputeerde Natuur ondersteunen wij het provinciaal project Ketenregisseur Natuurbrandbeheersing, inhoudelijk en financieel. De ketenregisseur is van groot belang voor een integrale aanpak, zodat onbeheersbare natuurbranden zoveel mogelijk worden voorkómen. En áls deze zich voordoen, dat de bestrijding ervan goed verloopt. Deze verbeterslag is van groot belang, zéker in het licht van klimaatverandering en klimaatadaptatie. Verder zet deze functionaris zich in om een nieuw Interreg-project Natuurbrandbeheersing 2024-2028 voor te bereiden, samen met alle betrokken partners.

ONTHEEMDEN

Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne staat ook onze provincie voor grote, nieuwe uitdagingen op het vlak van vluchtelingenopvang. Daarbovenop loopt in Nederland ook nog de reguliere asielopvang vast. Vanuit Den Haag is dan ook diverse keren een dringend verzoek gedaan aan de commissarissen van de Koning, burgemeesters en veiligheidsregio's om extra (crisis)noodopvang te realiseren, zodat de enorme druk op Ter Apel wordt verlicht. Ik ben er trots op dat de Limburgse veiligheidsregio's – samen met de 31 gemeenten – voortvarend aan de slag zijn gegaan om snel, kwalitatief goede (crisis)noodopvang te realiseren. Deze opgave komt namelijk bovenop de reeds bestaande huisvestingsvraagstukken voor asielzoekers, statushouders en (arbeids)migranten. Ik realiseer mij maar al te goed dat deze extra opgave enorme impact heeft op de 31 gemeenten, veiligheidsregio's, COA en ook op de zogenoemde 'schil' rondom opvang van ontheemden, zoals maatschappelijke organisaties en instanties op het vlak van gezondheidszorg, onderwijs en veiligheid.

Vanuit mijn rijkstaken vervul ik de functie van voorzitter van de Limburgse Regietafel en bevorder ik de samenwerking tussen alle betrokken overheden en partners. Daar waar mogelijk helpt het ondersteuningsteam van de Limburgse Regietafel de gemeenten en betrokken partners om knelpunten en problemen in de realisatie van de diverse taakstellingen zo snel mogelijk op te lossen.

In 2023 heb ik de nodige acties ondernomen en zijn de volgende resultaten geboekt:

- Op het eind 2022 opgeleverde Transitieplan hebben alle Limburgse gemeenten gereflecteerd en verbeter-suggesties gegeven.
- De Limburgse Regietafel heeft met behulp van externe inhuur – in goede samenspraak met gemeenten en veiligheidsregio's – een projectstructuur op te zetten en aan hand van een 'rondje' langs de gemeenten een uitvoeringsplan asielopgave op te stellen.
- De ambtelijke projectstructuur is doorontwikkeld via de werkgroep 'governance en communicatie' en de werkgroep 'projectlocaties'.
- De bestuurlijke overleggen hebben vooral in de eerste helft van 2023 plaatsgevonden. In de tweede helft van 2023 verliep de bestuurlijke afstemming vooral via de Limburgse Regietafel, bestaande uit de bestuurlijke vertegenwoordigers van regio Limburg-Noord (burgemeester Scholten) en regio Zuid-Limburg (burgemeester Hillenaar), het COA, college van Gedeputeerde Staten en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

VERSTERKING BREDE STRAFRECHTKETEN

De unieke ligging van Limburg geeft veel kansen voor onze economie en samenleving, maar zorgt helaas ook voor criminaliteit en ondermijning. Er zijn meer menskracht en middelen nodig om de grote uitdagingen in de grensoverschrijdende criminaliteit aan te pakken. De bestrijding hiervan vereist versterking van de gehele Limburgse strafrechtketen, van de politieagent in de wijk tot en met de rechters die oordelen over de strafmaat. In een gezamenlijke Limburgse lobby met de Rechtbank, het Openbaar Ministerie en de Politie Eenheid Limburg, om de belangen van Limburg in Den Haag, Brussel en de Benelux onder de aandacht te brengen. Dit in samenwerking met onze bureaus over de grens in België en Noordrijn-Westfalen.

Benelux Politieverdrag

Een belangrijke mijlpaal in de gezamenlijke lobby is de Limburgse bijdrage aan het op 1 oktober in werking getreden Nieuw Benelux-politieverdrag. Hiermee kunnen politiediensten uit België, Nederland en Luxemburg voortaan gemakkelijker en beter over elkaars grenzen heen samenwerken. Het zorgt voor nieuwe mogelijkheden voor grensoverschrijdend optreden en verbetert de informatie-uitwisselingen tussen de politiediensten.

Daarmee verhogen we de veiligheid in de Benelux en het veiligheidsgevoel van burgers.

Op 16 en 17 juni 2023 kwam het Benelux-parlement samen voor een plenaire zitting in Maastricht. Op de agenda stonden twee thematische debatten: maatschappelijk verantwoord ondernemen en grensoverschrijdende drugscriminaliteit.

Resultaten plenaire zitting

128

FORUM AD MOSAM

Afgelopen jaar heb ik als gouverneur deelgenomen aan de netwerkbijeenkomst van Stichting Forum ad Mosam. Deze bijeenkomst stond in het teken van ontmoeting en kennisdeling ter bevordering van de grensoverschrijdende samenwerking van rechters en officieren van justitie in de Euregio Maas-Rijn. Vanuit de rijkstaken en ook als voorzitter van de EGTS Euregio Maas-Rijn, vind ik intensivering van de internationale afstemming van juridisch grensverkeer ter bestrijding van de criminaliteit van groot belang. Dergelijke ontmoetings- en themabijeenkomsten ondersteunen we vanuit Limburg dan ook van harte.

129

EUREGIONALE RIJN-MAAS-WAAL INCIDENT-BESTRIJDING EN CRISISBEHEERSING (ERMWIC)

Op 17 mei 2023 is de Interreg-aanvraag ERMWIC door de Interreg VI-commissie goedgekeurd. ERMWIC, dat staat voor 'Euregionale Rijn-Maas-Waal Incidentbestrijding en Crisisbeheersing', gaat zich met name richten op het versterken van de internationale samenwerking op het gebied van crisisbeheersing, hulpverlening, ambulancehulpverlening, rampenbestrijding en brandbestrijding.

ERMWIC is inhoudelijk de evenknie van het reeds 20 jaar bestaande EMRIC (Euregionale Maas-Rijn Incidentbestrijding en Crisisbeheersing). Het betreft een samenwerking tussen Limburg-Noord, Gelderland Zuid, Midden, Noord en Oost aan Nederlandse zijde, en de Bezirksregierung Düsseldorf, Kreis Viersen en Kleve aan Duitse zijde. Het project is op 1 juli 2023 daadwerkelijk gestart. Op 6 oktober 2023 vond de formele kick-off plaats in Venlo.

2 juni: bijeenkomst Forum ad Mosam in Kelmis, België.

317

Koninklijke onderscheidingen (lintjes)

3

Predicaat hofleverancier

10

Koninklijke erepenning

9

Gouverneurspenning

Koninklijke predicaten en onderscheidingen

130

1

Provinciale erepenning

2

Limburger van verdienste

3

Ere-ambassadeur van de Provincie Limburg

Ook in 2023 zijn aan honderden verdienstelijke inwoners van de provincie Limburg de versierselen uitgereikt die horen bij een Koninklijke onderscheiding. Deze Limburgers zetten zich al sinds jaar en dag in voor onder meer sport-, muziek- en heemkundeverenigingen, parochies, stichtingen of als mantelzorgers. Daarmee vervullen zij een belangrijke rol in de Limburgse samenleving. Op deze manier krijgen zij waardering voor hun jarenlange inzet.

PREDICAAT HOFLEVERANCIER

- Wijnhandel Léon Colaris B.V. (Weert) / 100 jaar
- Cup Arcen V.O.F. (Venlo) / 125 jaar
- Verkoelen Dakspecialisten Weert B.V. (Weert) / 100 jaar

KONINKLIJKE EREPENNINGEN

- Voetbalvereniging Brevendia (Weert) / 100 jaar
- Verenigde Schutterij Ons Genoegen (Bergen) / 125 jaar
- Fanfare de Maasgalm-Elsloo (Stein) / 125 jaar
- Fanfare Ellona Ell (Leudal) / 100 jaar
- IVN Stein (Stein) / 50 jaar
- Koninklijke zangvereniging Laetitia Afferden (Bergen) / 50 jaar
- Muziekgezelschap Juliana Holtum (Sittard-Geleen) / 100 jaar
- Stichting Jongerengroep Escolum Elsloo (Stein) / 50 jaar
- Schutterij Sint Hubertus Beringe (Peel en Maas) / 100 jaar
- Zangkoor Eendracht Swartbroek (Weert) / 100 jaar

PROVINCIALE ONDERSCHIEDINGEN

Gouverneurspenning

Leden van het voormalig college van Gedeputeerde Staten:

- de heer Johan Remkes, waarnemend gouverneur
- mevrouw Madeleine van Toorenburg
- de heer Stephan Satijn
- de heer Geert Gabriëls
- mevrouw Lia Roefs
- de heer Maarten van Gaans-Gijbels
- de heer Ad Roest
- Harmonie St. Cecilia Grevenbicht-Papenhoven, wereldkampioen bij het WMC 2022
- Schutterij Sint Antonius (Nederweert), winnaar OLS 2023

Erepenning van de Provincie Limburg

- de heer Guido Derks

Limburger van Verdienste

- de heer Bas Schoonderwoerd
- de heer Bert Kip

Ere-ambassadeur van de Provincie Limburg

- de heer Peter Thissen
- de heer Frank Nelissen
- de heer Ardy Assink

Bijzondere jubilea / felicitaties

In het jaar 2023 waren er ook felicitaties aan Limburgers voor de volgende bijzondere jubilea:

- 60 jaar gehuwd / 1494 echtparen
- 65 jaar gehuwd / 431 echtparen
- 70 jaar gehuwd / 31 echtparen
- 75 jaar gehuwd / 0 echtparen
- 100 jaar / 122 Limburgers
- 105 jaar en ouder / 11 Limburgers

131

Boven: Harmonie St. Cecilia Grevenbicht-Papenhoven, wereldkampioen bij het WMC 2022
Onder: Verkoelen Dakspecialisten Weert B.V. (Weert) bestaat 100 jaar.

Opening expositie De Zonnekoning en Oranje met Koning Willem-Alexander in het Limburgs Museum in Venlo.

132

BEZOEKEN KONINKLIJK HUIS AAN LIMBURG

Als commissaris van de Koning is het gebruikelijk dat ik, eventueel samen met de kamerheer van de Koning in de Provincie Limburg, leden van het Koninklijk Huis ontvang bij evenementen of tijdens staats- of streekbezoeken. Voor 2023 was dit:

29 maart

Opening voorjaarscongres Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie: Koningin Máxima opent het 51e voorjaarscongres van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP). Tijdens de plenaire opening houdt Koningin Máxima een toespraak.

09 juni

Opening expositie De Zonnekoning en Oranje: Koning Willem-Alexander opent de expositie De Zonnekoning en Oranje – Slaags aan de Maas. De tentoonstelling biedt een nieuw perspectief op de decennialange strijd die de Franse koning Lodewijk XIV en koning-stadhouder Willem III van Oranje voerden in de nasleep van Rampjaar 1672, beginnend bij het Beleg van Maastricht 350 jaar geleden.

21 september

Opening duurzame wasserij Nedlin: Koning Willem-Alexander opent de nieuwe, duurzame wasserij van Nedlin. Het familiebedrijf verzorgt vanuit Zuid-Limburg wasgoed voor klanten in Nederland, België en Duitsland in de sectoren zorg, horeca en industrie.

Democratie in Nederland is een groot goed. Waarden als gelijkheid voor de wet, vrijheid, respect, gerechtigheid en tolerantie zijn de basis van onze democratie. Waarden die regelmatig op de proef worden gesteld. De Russische invasie van Oekraïne doet ons opnieuw beseffen dat oorlog in Europa nog steeds mogelijk is en dat we onze vrijheid zomaar kunnen verliezen.

Als hoeder van het Limburgse gedachtegoed 'herdenken en vieren', vervult de gouverneur een verbindende, protocollaire en vertegenwoordigende rol tussen provinciale en landelijke initiatieven en organisaties.

Elk jaar staan we op 4 mei stil bij de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van oorlogssituaties en vredesmissies nadien. Het is een moment om ons bewust te maken van de betekenis van vrijheid, door bevrijd te zijn. Op 5 mei vieren we de vrijheid in Nederland en het feit dat we al 79 jaar in vrijheid leven. We kijken uit naar de viering van 80 jaar vrijheid in 2024.

We zien het als onze opgave om de (voor)waarden van vrijheid van generatie op generatie over te dragen en door te geven. We stimuleren vernieuwende manieren van herdenken en vieren, en staan respectvol stil bij gewortelde tradities.

133

Boven: Dodenherdenking, Milsbeek
Onder: Memorial Day, Margraten

18 april, Maastricht

Struikelsteentjes geplaatst op 8 plekken in Maastricht

4 mei

- Kranslegging Limburgs herdenkingsmonument Koningsplein in Maastricht
- Kranslegging Provinciaal verzetsmonument Cauberg in Valkenburg
- Bijwonen Dodenherdenking Milsbeek, gemeente Genneep

5 mei

- Bijwonen Nationale Viering Bevrijding en 5 mei-lezing in Zwolle (provincie Overijssel gastprovincie)
- Bijwonen vrijheidsconcert van het Nationaal Comité 4 en 5 mei aan de Amstel in Amsterdam

28 mei, Margraten

Kranslegging Memorial Day Amerikaanse begraafplaats

17 juni, Roermond

Kranslegging en toespraak bij Limburgse Veteranendag in het Herdenkingspark

2 augustus

Opening expositie 'Nooit bevrijd! Sinti in Roermond en Limburg' in de synagoge van Meerssen

4 augustus, Roermond

Opening expositie 'Japanse Hellships; gevangen op zee' door Nationaal Indië-monument 1945-1962

15 augustus, Heerlen

1e lustrum Indië-herdenking

Eren en gedenken

2 september, Roermond

Kranslegging jaarlijkse herdenking Nationaal Indië-monument 1945-1962

3 september, Rotem (België)

50^e Herdenking bij Kapel van de Weerstand

5 september, Mook

Ceremonie inwijding graf Canadese militair Henry Johnston, militaire begraafplaats

16 september, Brunssum

Internationale Veteranendag

17 september, Margraten

Bijwonen Liberation Concert Amerikaanse begraafplaats

9 november, Haelen

Kranslegging bij het Monument van Verdraagzaamheid

12 november, Sittard

Kranslegging Remembrance Day (Klaproosdag)

18 november, Sittard

Kranslegging Mariniersmonument Limburg

19 november, Ysselsteyn

Bijwonen Volkstrauertag Oorlogsbegraafplaats

11 december, Margraten

Bijwonen opening Visitor's Centre Amerikaanse begraafplaats

24 december, Maastricht

Herdenking Amerikaanse Kerstviering 1944 bij de Scharck

PORTEFEUILLE

- Rijkstaken
- Bestuurlijke en ambtelijke integriteit
- Veiligheid
- Algemene juridische zaken
- Strategie, Communicatie en Branding
- Coördinatie internationalisering en Euregio Maas-Rijn

RIJKSTAKEN

De commissaris van de Koning heeft een aantal eigen rijkstaken en is verantwoordelijk voor:

- Openbare Orde en Veiligheid.
- Aanbevelingen voor benoemingen van burgemeesters en commissarissen van politie.
- Advies uitbrengen over het toekennen van Koninklijke onderscheidingen en de Koninklijke Erepenning.
- Bezoek van leden van het Koninklijk Huis.
- Contact met vertegenwoordigers van andere landen (ambassadeurs en consuls).

EREFUNCTIES

- Ambassadeur Stichting Veul Diech Good
- Ambassadeur van het project Krant van de buurvrouw
- Beschermheer Bond der Carnavalsverenigingen in Limburg (BCL)
- Beschermheer Samewirkende Limburgse Vastelaovesvereniging (SLV)
- Beschermheer Stichting Philharmonie zuidnederland
- Beschermheer Koninklijke Harmonie Ster van Maastricht 1825
- Buitengewoon erepresident Koninklijke Zangvereniging Mastreechter Staar
- Beschermheer Koninklijke Zangvereniging Venlona
- Beschermheer Stichting Eerbetoon Netherlands American Cemetery and Memorial
- Beschermheer Stichting Heiligdomsvaart Susteren
- Beschermheer Stichting Limburgse Veteranendag
- Beschermheer BNMO-afdeling Limburg
- Beschermheer EuregioKultur e.V. (voor jeugdliteratuur NXT TXT Awards 2023-2025, als voorzitter EGTS EMR)
- Erelid Koninklijk Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
- Ambassadeur van de Stichting Hub Cobbenprijs

Overzicht portefeuille, Rijkstaken, nevenfuncties en aanvaarde erecomités

134

NEVENFUNCTIES EN BESTUURLIJKE GREMIA UIT HOOFDE VAN HET AMBT

Onbezoldigd, tenzij anders vermeld.

- Voorzitter Universiteitsfonds Limburg (SWOL).
- Voorzitter Cultuurfonds Limburg.
- Voorzitter van de Vergadering en het Bestuur van de EGTS Euregio Maas-Rijn, Eupen.
- Adviserend lid Algemene Ledenvergadering Euregio Rijn-Maas-Noord.
- Lid Raad van Advies Maastricht Working on Europe.
- Agenda-lid stuurgroep Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC).
- Voorzitter Beweging tegen Kindermishandeling.
- Voorzitter Limburgse Regietafel Opvang Vluchtelingen en Integratie.

Uitreiking van de
Inspiratieprijs
Cultuurfonds
Limburg

135

Cultuurfonds Limburg

Het Cultuurfonds Limburg is een regionale afdeling van het landelijk fonds. Het Cultuurfonds zet zich in voor het behoud van cultuur in de provincie Limburg. De gouverneur is voorzitter van de provinciale afdeling.

258 aanvragen
€ 948.710 euro toegekend

INSPIRATIEPRIJS

Cultuurfonds Limburg organiseerde in 2023 voor de 13^e keer de uitreiking van de Inspiratieprijs. Deze prijs wordt uitgereikt aan een persoon of organisatie die zich bijzonder verdienstelijk maakt op het gebied van cultuur. In 2023 wonnen Nina Willems en Merlijn Huntjens van PANDA Collectief de prijs in de categorie Taal als vernieuwer.

MATTHIAS SOIRON FONDS

Het Matthias Soiron Fonds voor monumentale interieurs is een samenwerking tussen de Provincie Limburg en het Cultuurfonds Limburg. Het fonds stimuleert concrete projecten die werken aan het herstel en het voorkomen van achteruitgang van waardevolle interieurs. In 2023 is het volgende project ondersteund:

- Stichting Behoud Kasteel Borgharen: restauratie van 4 grote wandbehangsels van Pierre Michel de Lovinfosse uit de grote salon.

BEUSMANS-JEURISSEN FONDS

Vanuit dit fonds worden cultuur- en natuurprojecten in de provincie Limburg, bij voorkeur in Nieuwstad, Born, Sittard en omgeving, ondersteund. In 2023 kregen 6 projecten steun.

PARIPAHO FONDS

Vanuit dit fonds worden cultuur- en natuurprojecten in de Provincie Limburg, bij voorkeur in Nieuwstad, Born, Sittard en omgeving, ondersteund. In 2023 ontvingen 2 projecten een bijdrage.

MAKERSREGELING

Stichting Pop in Limburg en Cultuurfonds Limburg investeren gezamenlijk in de Makersregeling. Deze is bedoeld voor muzikanten die professioneel in de muzieksector opereren en planmatig hun carrièrepad vormgeven. Er zijn dit jaar 25 aanvragen ingediend, waarvan een onafhankelijke commissie van muziekindustrie-professionals er 8 positief beoordeelde.

PROGRAMMERINGSREGELING

Pop in Limburg en het Cultuurfonds Limburg investeren met deze regeling gezamenlijk in de 'humuslaag' van de Limburgse popsector en dragen zorg voor spreiding van popcultuur in Limburg. Het programmeren van livepopmuziek wordt gestimuleerd en men zorgt voor podiumkansen voor (live)muzikanten en -bands. In 2023 ontvingen 69 aanvragen een bijdrage (10 festivals en 59 concerten).

IMPULSREGELING

Met de Impulsregeling Popmuziek Limburg worden innovatieve (pop)projecten ondersteund die zich richten op educatie en talentontwikkeling, euregionale samenwerking, het verbinden van amateurs en professionals, en kennisdeling tussen organisaties. In 2023 hebben 9 aanvragers een bijdrage gekregen.

INVESTERINGSFONDS LIMBURG FILMT

In samenwerking met CineSud en Movie Scenes ondersteunde het Cultuurfonds Limburg met het Investeringsfonds Limburg Filmt ook in 2023 (nieuwe) Limburgse filmmakers en -projecten. 9 korte en 5 lange producties profiteerden van het fonds. Binnen het SkillsLab en de Industry Events trainden meer dan 150 makers hun vaardigheden en vergrootten zij hun netwerk. Op deze manier stimuleert het investeringsfonds de ontwikkeling van Limburg als filmregio.

VOORDEKUNST

Het Cultuurfonds Limburg heeft ook in 2023 projecten op het gebied van kunst en cultuur via het crowdfundingplatform Voordekunst ondersteund.

136

Maastricht University Dinner in het Gouvernement.

137

Stichting Wetenschappelijk Onderwijs Limburg

Het Universiteitsfonds Limburg, ook bekend als Stichting Wetenschappelijk Onderwijs Limburg, heeft als doel de Universiteit Maastricht (UM) te ondersteunen in haar wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Wetenschap is een onmisbare bouwsteen voor een betere toekomst voor de volgende generaties.

Het Universiteitsfonds Limburg, waarin bedrijfsleven, overheden, inwoners van Limburg, alumni en andere gulle bijdragers zijn verenigd, werft fondsen voor de ondersteuning van het wetenschappelijk onderwijs en het hoogwaardige onderzoek aan de UM, en voor de verbinding tussen de UM en haar omgeving. Een goede wisselwerking tussen omgeving en universiteit is immers voor beide partijen essentieel.

Als voorzitter van het Universiteitsfonds Limburg probeer ik altijd om nieuwe fondsen te werven voor deze stichting. Ook zit ik de vergaderingen van het dagelijks bestuur voor en ben ik jaarlijks aanwezig bij het Maastricht University Dinner, dit jaar op 19 april 2023.

Euregionale samenwerking Limburg maakt deel uit van drie euregio's: de Euregio Rijn-Waal, de Euregio Rijn-Maas-Noord en de Euregio Maas-Rijn (EMR). Bij de EMR heb ik als gouverneur zitting in het bestuur en in de (algemene) vergadering. In 2023 zijn – ook digitaal – vele zaken besproken, met als doel de euregionale samenwerking op zaken te coördineren en te versterken. Daartoe stonden op de agenda onderwerpen als de euregionale arbeidsmarkt, grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van politie, justitie en natuurbeheer, kennis van de buurtalen en mobiliteit.

EUREGIO MAAS-RIJN (EMR)

Sinds 30 november 2022 mag ik voorzitterschap van de EMR bekleden voor een periode van 3 jaar. In mijn eerste jaar ben ik op pad gegaan om persoonlijk kennis te maken met de belangrijkste collega-bestuurders van de 4 overige EMR-partnerregio's. Begin 2023 heb ik een bezoek gebracht aan het kantoor van de euregio-organisatie in Eupen, om alle medewerkers te ontmoeten en met hen in gesprek te gaan.

In oktober konden we de officiële nominatie van Grenzeloos Bocageland als heggelandschapspark door het Vlaamse Gewest vieren. Het Drielandenpark heeft met zijn netwerk, dat zich in de loop der jaren bewezen heeft, in belangrijke mate bijgedragen tot het succes van deze kandidatuur met meer dan 60 partners en zal ook in de toekomst aanwezig zijn in het bestuur van het park. De snelheid waarmee deze kandidatuur werd gerealiseerd, toont het enthousiasme van alle betrokkenen en stemt mij positief voor de toekomst van het park en de grensoverschrijdende samenwerking van deze partners in andere aangelegenheden.

De officiële erkenning van het RivierPark Maasvallei als landschapspark (13 oktober 2023) is ook geweldig nieuws voor het trilaterale project Einstein Telescope, want een landschapspark betekent een rustige omgeving voor het meten van zwaartekrachtgolven. Het ander bemoedigend nieuws over de Einstein Telescope is de ondertekening van een intentieverklaring door ministers, staatssecretarissen en parlementsleden van België, Nederland en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen op weg naar een gezamenlijke officiële aanvraag (bidbook) van de drie landen. Deze verklaring bevat verdere afspraken over samenwerking. In de verklaring geven de ministers ook groen licht voor de voorbereiding van een consortium.

Op het gebied van onderwijs vierden we in november de succesvolle afronding van het Interreg EMR V-A-project EMRLingua. Dit project ondersteunde het op scholen leren van buurtalen Duits, Nederlands en Frans in onze Euregio Maas-Rijn, en bracht in 2023 ongeveer 4.000 leerlingen dichter bij elkaar via financiering van excursies, het netwerk van Euregio-profiel scholen en leraren via de Buurtaalconferentie.

Het Interreg V-A-project People to People liep ook af in november 2023. Tussen 2018 en 2023 ontvingen 127 partners in 37 burgernabije microprojecten ongeveer 800.000 euro aan EFRO-financiering dankzij People to People. Zo speelden de orkesten St. Cecilia uit Belgisch en Nederlands Limburg samen in het galaconcert Limburg Legends en is de stad Maastricht een streetart-fresco rijker. Dit fresco werd gemaakt door de Luikse kunstenaar Jaba, dankzij het microproject Street Art Trail EMR. De Heerlense kunstenaar Dazetwo kon de muur van een sportcentrum in Luik versieren.

Voor het kaderproject People to People beogen we een opvolgend project onder Interreg VI-A Maas-Rijn. Aanvragers zullen blij zijn te horen dat de administratieve last dan aanzienlijk zal worden verminderd, zodat projectorganisatoren zich kunnen concentreren op het belangrijkste, namelijk hun projectuitvoering.

Op 30 november vond de kick-off van een ander burgerna-bij project plaats: Active Citizenship Participation (ACP). Dit project, ondersteund door het Common Ground Fund van de Robert Bosch Stichting en geleid door de Stichting euPrevent, heeft als doel een kader te creëren waarin burgers uit de hele Euregio Maas-Rijn betrokken worden bij besluitvormingsprocessen over gezondheidskwesties.

Als voorzitter van de Euregio Maas-Rijn heb ik veel van deze projecten en successen in de bijeenkomsten van het EGTS Euregio Maas-Rijn Bestuur en van de EGTS Euregio Maas-Rijn Vergadering kunnen ondersteunen en ambieer dat ook in de toekomst te blijven doen.

Deze zomer kon ik bijvoorbeeld in deze hoedanigheid een brief aan de ministers van Financiën van Noordrijn-Westfalen, Nedersaksen, Duitsland, België en Nederland ondertekenen, waarin deze ministers nogmaals werden gewezen op de nadelen van thuiswerkende grensarbeiders. De inhoud van deze brief werd geschreven en gesteund door alle euregio's langs de Duits-Belgisch-Nederlandse grens, wat het belang van deze kwestie voor onze grensregio's aantoonde.

2024 ziet er ook al heel goed uit. We verwachten de ingebruikname van de Drielandentrein, die Aken, Maastricht en Luik rechtstreeks met elkaar verbindt. We zijn voornemens om het Small Project Fund in te dienen in het kader van Interreg VI-A Maas-Rijn. We hopen vanuit de Euregio Maas-Rijn dat het EMRLingua-project structureel kan worden voortgezet onder de naam

Euregionaal Coördinatiecentrum voor buurtalen. We gaan ons daarnaast verheugen op bijvoorbeeld diverse grensoverschrijdende projecten op het gebied van economische ontwikkeling en arbeidsmarkt.

De Euregio Maas-Rijn zet ook haar ondersteunende en begeleidende werkzaamheden voor ongeveer 50 grensoverschrijdende structuren en netwerken in de euregio voort. Bijvoorbeeld de GrensInfoPunten, voor veiligheid via EMRIC en EPICC, en nog veel meer.

Het werk als voorzitter van de Euregio Maas-Rijn is een avontuur dat ik in 2024 met veel kracht en vertrouwen zal voortzetten. Vanzelfsprekend samen met het team van de Euregio Maas-Rijn, dat dankzij zijn uitstekende werk in 2023 een positieve impuls heeft gegeven aan samenwerking en de verbinding van de hele euregio.

3+3 OVERLEG

In het 3+3-overleg komen de commissarissen van de Koning van de 3 provincies aan de grens tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen – Overijssel, Gelderland en Limburg – samen met de drie Regierungspräsidenten van de aangrenzende Duitse Regierungsbezirke Münster, Düsseldorf en Köln.

Op donderdag 20 april 2023 waren we te gast in het Duitse Dinslaken voor de 3+3-bijeenkomst. Een onderling nadere kennismaking met de recent aangetreden 3 Regierungspräsidenten en een eerste uitwisseling over de voorbereidingen rond een 5e Grenslandconferentie in Nijmegen in 2023 waren de belangrijkste gespreksonderwerpen. Dit bestuurlijke 3+3-overleg wordt gebruikt om vanuit deze structuren bij te dragen aan het grenslandproces. Daarnaast is er gesproken over verschillende onderwerpen die spelen in de euregio, van samenwerking rondom water(overlast) tot ontwikkelingen van windenergie en projecten zoals de Einstein Telescope, waarin gezamenlijk acteren van groot belang is. Een rondleiding door de Emschergenossenschaft vormde de afsluiting van dit overleg.

Als gastheer heeft Limburg op 19 oktober 2023 het 3+3-overleg op de Brightlands Campus Greenport Venlo mogen ontvangen. Een inspiratieve locatie, die ook goed laat zien dat Limburg groeit op innovatief gebied. Dit 3+3-overleg – deze keer onder Limburgs voorzitterschap – stond vooral in het teken van samenwerking tussen gemeenten, ook aan weerskanten van de grens. Aan Nederlandse en Duitse kant van de grens wordt al goed samengewerkt op het gebied van bijvoorbeeld bestuur en beleid, burgerparticipatie, water, stikstof, grensarbeid, duurzaamheid, energie en op het gebied van ruimtelijke ordening. Ook hier zijn weer verschillende grensoverschrijdende onderwerpen besproken aan tafel, zoals stikstof, water en energie.

GRENSLANDCONFERENTIE

Op 6 december 2023 heeft in Nijmegen de vijfde Grenslandconferentie tussen Noordrijn-Westfalen en Nederland plaatsgevonden. Tijdens de conferentie werden nieuwe doelen van grensoverschrijdende samenwerking gepresenteerd en werd de balans van de afgelopen jaren opgemaakt. Daarnaast waren er diverse interessante lezingen en workshops zoals 'naar een 360 graden-leefwereld aan de grens', 'grensoverschrijdende fietsverbindingen' en 'aantrekken en behouden van internationaal talent'.

De Grenslandconferentie is thematisch gebaseerd op de inhoud van de Noordrijn-Westfaals-Nederlandse Grenslandagenda. Vanwege de geografische ligging van Aken in de Euregio Maas-Rijn omvatte deze conferentie ook elementen van trinationale samenwerking. Met Grenslandconferenties willen we jaarlijks de grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederland en Noordrijn-Westfalen nieuwe impulsen geven. De Provincie Limburg speelt hierbij een actieve rol.

De Grenslandconferentie brengt veel en diverse mensen en instanties bij elkaar die vaak al sinds jaren werken aan het wegnemen van grensbelemmeringen, op (Eu)regionaal en op deelstaat- of nationaal niveau. Hiermee is een netwerk gecreëerd dat zich niet alleen over de grenzen, maar ook over alle politieke en bestuurlijke niveaus heen uitstrekt.

Samenwerking in de euregio 138

COLOFON

Teksten

Ron Meijers, Taaladmiraal Copywriting, Nuth

Redactie

Bas Albersen, Ziggy Cathalina, Jochen Lennertz,
Hub. Haenen en Nino Stuivenberg (Provincie Limburg).
*Met bijzondere dank aan de collega's van de Provincie
Limburg voor hun tekstuele bijdrage aan dit jaarverslag.*

Fotografie

Aron Nijs Fotografie, Stefan Koopmans Photography,
Dick Holthuis Photography, Beeldplus, MvdO Fotografie,
ANP (Etienne Garnier, Chris Keulen, Annemiek Mommers,
Rob Engelaar, Jean-Pierre Geusens), Paul ten Broeke
Fotografie, Jonathan Vos Photography, Jeike Wullms
Photography, John Peters Fotografie, Sandra Hochstenbach,
Nose For Photography, Deswijzen Media & Events, Foto Kino
Linders, Tino Peerboom, Maastricht UMC+, Land NRW /
Andrea Bowinkelmann, 4 mei comité Milsbeek, Koninklijke
Harmonie Sainte Cécile Eijsden, Johan Horst Fotografie,
Pim Ermers, American Battle Monuments Commission,
Eveline van Elk, GD2021, Pascal Moors, Universiteitsfonds
Limburg en bijdragen van verschillende collega's van de
Provincie Limburg.

Fotografie interviews

Dick Holthuis Photography

Vormgeving

Design & Media, Cluster Strategie en Communicatie,
Provincie Limburg

Druk

Andi Smart Print Solutions

De digitale versie van dit jaarverslag vindt u op
www.limburg.nl/bestuur/commissaris-koning

© 2024 Provincie Limburg, Maastricht

Het jaarverslag van commissaris van de Koning - in Limburg: gouverneur - Emile Roemer biedt een inkijkje in de dagelijkse praktijk van zijn werk in en voor Limburg. Naast feiten en cijfers en een uitgebreid (beeld)overzicht zijn er ook uitgebreide interviews te lezen met mensen die elke dag de handen uit de mouwen steken voor een beter, fijner Limburg. Roemer, over 2023: "De mooiste en leukste provincie van het land heeft zich te midden van flinke turbulentie krانig staande weten te houden in 2023. En dat is precies zoals ik de Limburgers heb leren kennen: standvastig, kalm en altijd paraat voor een ander met een warm woord of gebaar. Met elkaar in verbinding."

provincie limburg

